MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA ART I POLÍTICA

Preu: 30 cèntims - Corts Catalanes, 589 - Tel. 11430 - Subscripció: 3'50 pessetes trimestre

Any VI. Núm. 281 - Barcelona, dijous, 21 de juny de 1934

Se'ns podria explicar satisfactòriament per què el conseller municipal Sr. Granier-Barrera encara és a la presó?

EL GOVERN DE MADRID I EL DE BARCELONA

Raonant el que s'esdevé

El plet entre la Generalitat i el Govern de Madrid, segueix estacionari. Fins a l'hora que escrivim aquestes línies, i ja fa més d'una setmana que es produí l'esclat, no han tingut raó els profetes de violències. I és que perquè hi hagi baralla cal que tots dos la vulguin, excepte casos on l'atzar fa de precipitant. I, per ara el govern de Madrid no la vol: això és clarissim. De manera que no es veu venir cap topada, i, lògicament, com que les coses no poden continuar enlaire d'una manera indefinida i com que l'honor de la Generalitat està salvat de sobres i la seva fortitud ben demostrada, és de creure que hom arribarà fins una entesa decorosa.

Aparentment tot plegat és un cop de teatre. Les idees prejutjades s'han vist desmentides completament. Però si fem una anàlisi freda del cas, veurem que no podia anar manera. I això per quatre raons. Perquè ara el catalanisme és un moviment de masses populars, capaces de plantar cara. Perquè, per sotmetre'ns calia que a Madrid es donessin prèviament tots els polítics a la força que havia de combatre'ns. Per la fruïció massa evident que demostraven els monàrquics i filofeixistes davant del cas. I, l'última, però, no pas la més insignificant, per l'actitud adoptada per les esquerres espanyoles.

Samper

Es evident que, d'ençà que el catalanisme es desplaçà cap a la seva base més natural i es convertí d'un romanticisme burgès en un moviment de poble, guanyà en quantitat i en embranzida. Sobretot adquirí una possibilitat revolucionària d'aquelles que, per remotes que siguin, fan anar amb molt de compte els governs de les nacions. Sobretot a l'època moderna, on per la mentalitat dominant, per la contextura política i pel nivell cultural existent, ja no són possibles certs tipus de repressió sagnant a l'engròs.

També pot haver influït en la posició del gabinet Samper la convicció que, si volia subjugar Catalunya, calia que, abans de tot, es posés en mans d'un militarisme despòtic que qui sap si aconseguiria ajupir-nos, però de segur encadenaria el govern de la República. El cas dels liberals espanyols del temps de Moret que, per tal de reprimir el catalanisme, hagueren de votar, amb vergonya i oprobi, la llei de Jurisdiccions que conduí, a tomballons i de mala manera, tota la política espanyola a la Dictadura de Primo de Rivera i la Monarquia a la catàstrofe final, pot servir d'escarment en cap d'altri. Avui la política espanyola comença de tenir experiència.

I si no en tingués seria prou alliçonadora l'actitud dels elements monàrquics i feixistes de Madrid, enderiats a atiar el govern cap a mesures greus irreparables. Es veu massa clar que hi cerquen un negoci que no pot ésser altre que la destrucció de la República. Tot llur suposat patriotisme es veu d'un hora lluny que és de conveniència.

També el reforç de les esquerres espanyoles ha servit de baluard de Catalunya. Junt amb l'auto-delació dels monàrquics ha contribuït a llevar al problema l'aire d'una guerra de Secessió que hi volien donar els monarquitzants i feixistitzants madrilenys. A hores d'ara ningú no gosa dir que el conflicte és una mena de Guerra Santa de la República. Una actitud bellicosa de Madrid trobaria allà mateix un corrent d'impopularitat entre les classes que haurien de servir precisament de carn de canó per a reprimir-nos.

A totes aquestes raons podríem afegir-n'hi una altra. La intervenció activíssima de la Lliga, promotora del conflicte, dins el seu descabdellament, acaba de donar-li un aire de cosa exclusivament catalana i de disputa privativa de la regió autònoma, on un dels dos contendents, per habilitat o mala fe, ha aconseguit embolicar el Govern de la República. I és innegable que cap govern amb cara i ulls no voldrà produir el terrabatall que li demanen algunes veus interessades només per a servir interessos d'un partit de classe. La mateixa Lliga, per altra part, no pot fer massa pressió en aquest sentit: el Tribunal de Garanties li ha fet un regal que li sortiria massa car d'acceptar-lo. Aquesta victòria, si n'hi hagués, seria el crit del cigne del partit dels senyors Cambó i Ventosa.

Heus ací, doncs, per quins motius, contra el que tothom s'esperava, la topada no s'ha produït. Afegim nosaltres, ni es produirà, si l'atzar — que es complau de vegades anullant tots els càlculs de la lògica — en aquest cas no s'hi barreja.

Repetim el que dèiem la setmana passada. Al cap i a la fi, només que beneficis pot dur, a la llarga, el que ha passat aquests dies. Un conflicte com l'actual, quan és superat, enforteix aquell que el passa i el supera. I, d'altra banda, la situació d'aquests dies ha servit per a demostrar el guany de sentit patriòtic que s'ha obrat a Catalunya de la proclamació de la República ençà.

A la pàgina 2:

Jai Alai. La pilota basca a Barcelona, per J. E. Bartrina.

A la pàgina 3:

L'hora de la mort, per Francesc Pujols.

A la pàgina 6:

Llegendes de Guatemala, per P. J. Roudin.

A la pàgina 8:

Dos homenatges: Arbós i Casals, per Otto Mayer. **Els serveis de radiodifusió,** per J. G.

De Dijous — a Dijous

No som pas els únics, ens pensem, que hauríem vist amb gust, un cop tancada l'Exposició, la desaparició de tots els edificis de Montjuïc, tret del Castell i del Poble Espanyol, el primer pel seu interès com a fortificació ben conservada del tipus Vauban, i el segon com a aliment de la badoqueria internacional. Hauríem volgut, sobretot, la desaparició de l'enorme baluerna del Palau Nacional, amb la seva arquitectura tan «exposició universal» i aquella rotonda del primer pis on no podíem imaginar-nos altra cosa installada sinó una ruleta d'opereta de la Ufa. Amb que haguessin quedat els jardins sols, Montjuïc ja ens satisfeia prou. Només passàvem perquè s'hi installés, com està projectat, la col·lecció zoològica.

Però les coses no han anat així, i, en definitiva, en vista del resultat, no ens en podem pas queixar. La utilització dels edificis de Montjuïc com a museus, ara que veiem amb quina traça ha estat feta, ens fa passar per alt un criteri estètic rigorista i oblidem, sobretot quan som a dins, les arquitectures exteriors més molestes. D'això aviat se'n podrà convèncer el públic, que ara es pot acontentar llegint, al darrer número del Butlletí dels Museus, *el que hi diu el director general, Joaquim Folch i Torres.*

La idea de fer de Montjuïc una muntanya de jardins i de museus, cosa que ja és en gran part i cada dia ho serà més, ens sembla excellent i digna de l'aprovació de tothom.

Però, d'entre els que aproven aquesta idea, n'hem trobat alguns que voldrien que Montjuïc no fos res més. I ara acaben de tenir lloc dos esdeveniments — un tercer, una festa organitzada per les estudiants de la Residència al Teatre Grec, cau més sota aquell aspecte que en l'altre de què anem a parlar — que demostren que a Montjuïc poden conviure activitats de moltes altres menes, sempre, és clar, que unes no perjudiquin les altres. Volem dir la Fira de Mostres i les curses de la Penya Rin.

Esperits sensibles es queixaven que, amb l'acondicionament del circuit, haguessin sofert uns recons deliciosos de la Font del Gat. No hem pogut apreciar els estralls possibles, ni, en el cas que hagin existit, si són de fàcil o de difícil arranjament, i ens limitem a parlar pel que ens han dit.

I encara, un esperit més sensible es queixava, àdhuc, de la Fira de Mostres, amb la seva conseqüència de les grans afluències de públic i l'escampall de paperam.

Aquest esperit entenia que Montjuïc havia d'ésser un recer per a passejants, solitaris o no, contemplatius o enamorats, fugint del traït i de l'encongiment d'una ciutat sense grans espais lliures en el seu clos; una muntanya per a ús de visitants dels museus i dels turistes.

Li semblava que les grans afluències de públic poc recollit profanaven la placidesa que s'escau a uns jardins que volten uns museus.

Afirmació massa exclusivista, cal dir-ho. Montjuïc és prou gran i prou variat perquè puguin trobar-hi satisfacció desigs més variats. Hi cap perfectament una cursa d'autos entremig de la doble múltiple filera d'espectadors que trepitgen, de vegades, massa les plantes, i hi cap una bigarrada demostració de la importància comercial de Barcelona, amb els minsos i limitats inconvenients d'haver d'escombrar una mica més.

Els que per afició, per obligació o per pura tafaneria, s'interessen per l'esport o volen visitar la Fira de Mostres, o qualsevol altra cosa per l'estil, també tenen dret a fruir de Montjuïc i de les facilitats que dóna per a les manifestacions més variades.

W.

MIRADOR INDISCRET

El president no està d'humor

El President de la Generalitat, tot i la gravetat de les circumstàncies, ha estat aquests dies, aparentment, molt tranquil. El seu aspecte no reflectia la preocupació que sense cap mena de dubte devia sentir.

Un matí, però, en entrar a veure'l els senyors Sbert i Aymamí-Baudina, el trobaren una mica abatut, més seriós que de costum.

—La cosa deu anar malament — pensà Aymamí.

—Haurà rebut noves impressions de Madrid — féu Sbert.

Sense atrevir-se massa, els dos visitants interrogaren el President.

—Aquesta boca! — exclamà el senyor Companys —. Ahir em vaig haver de fer arrencar un queixal...

A mitja nit, el cop!

Aquests dies darrers, els radicals barcelonins han celebrat una assemblea.

Sí, senyors; encara hi ha radicals, a Barcelona, i encara celebren assemblees.

La sessió del passat diumenge al vespre, fou suspesa d'una manera repentina pel president, senyor Serraclara.

—Acaben de donar-me un cert *recado* per telèfon — advertí — i crec convenient que cadascú se'n vagi a casa seva.

Què havia ocorregut? Què li havien dit per telèfon, al senyor Serraclara?

Sembla, pel que hem sentit explicar, que una persona de l'Esquerra que ocupa un càrrec públic va trobar l'empresari Lluís Calvo a les onze i li comunicà a l'orella, a ben segur per a esverar-lo:

—A mitja nit, el «cop»!

A en Calvo li va faltar temps per a transmetre la nova al seu gran amic Piquipon.

En Piquipon degué telefonar tot seguit al senyor Serraclara...

I mireu per on molts radicals, el diumenge, anaren a dormir d'hora.

Els grans homes sempre es troben

Un cabaret, a la matinada. Es el dia en què ha estat posat en llibertat l'ex-general Sanjurjo.

Un torrat, amb un whisky a les mans, s'adreça al públic i brinda:

—¡*Por el general Sanjurjo*! ¡*Viva Sanjurjo*!

Uns per manca de simpatia a l'ex-general i altres perquè no creuen que calgui exterioritzar llurs sentiments en un cabaret, els concurrents no fan gens de cas al torrat.

Només una persona contesta, una sola: *don Pablo*.

—¡*Viva*! — diu, aixecant el seu vas —. *Ya nos entendemos...*

Han transcorregut unes setmanes.

No hem conegut fins ara qui és, exactament, *don Pablo*. Es — ens comuniquen — un dels principals promotors dels famosos autobusos Torner.

Com es veu, els grans homes sempre es troben.

Estudiants catalans a Saragossa

D'ençà del funcionament de la Universitat Autònoma, els estudiants lliures han hagut de buscar-se universitat. Uns han anat a València, altres a Múrcia. Però també n'hi ha hagut molts que han anat a Saragossa.

I heus ací que aquest any els catedràtics, seguint els exemples de Royo Villanova, han tractat els nostres estudiants no en *hermanos*, sinó en *enemigos*.

A un estudiant que es deia Aiguader, en cridar-lo, el catedràtic li va demanar.

—*¿Pero usted se llama Aiguader?*

—*Sí, señor.*

I ja va estar examinat.

Un altre estudiant es deia Castells. En cridar-lo li digueren — naturalment — Castels. L'home tingué la debilitat de rectificar.

—*Me llamo Castells.*

—¡*Ah, sí! Siéntese usted.*

Li donaren un suspens monumental.

En canvi, un que estava *al tanto*, en cridar-lo Sola, i no Solà, va estar disposat a dir-se el nom més estrambòtic. I se'n va sortir.

Però la jugada mestra la feren a un eixerit estudiant de Dret.

—*A ver* — li digué el catedràtic —. *Cuando cortaron el pelo a Ventura Gassols (sic) ¿qué fué, una injuria o una lesión?*

—*Una injuria* — contestà l'estudiant —.

—*No, señor* — li respongué el catedràtic —. *Fué una lesión, porque Gassols, como Sansón, tiene la fuerza política en la cabellera.*

Cau una bufetada

Una altra escena de cabaret, igualment endarrerida. Un dels interessats, conseller de la Generalitat, no se n'ha assabentat fins fa pocs dies. Aquesta circumstància dóna una mica d'actualitat a l'anècdota.

El conseller en qüestió anà una nit, amb uns amics, a la Bodega del Colon.

En haver sortit, un jove, fill d'un regionalista notori que és diputat al Parlament català i fou ministre en temps de la monarquia, pronuncià en veu alta unes paraules molt desagradables per a la persona del conseller.

Un altre jove, navarrès i militar per més senyes, li cridà l'atenció:

—A mi no m'importa per res aquest senyor conseller, però entenc que no és correcte malparlar-ne en el moment en què acaba d'anar-se'n. En tot cas, haver dit això que heu dit ara quan ell estava ací!

El *pollo* regionalista replicà...

Plaff!

Damunt les seves galtes va caure ua senyora bufetada cent per cent sonora.

Tots els vigilants dels volants van compareixer.

Paradoxa

El dijous passat, al Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria, es celebrà l'assemblea general de la secció d'Educació i Instrucció. Com tothom sap per haver-ho publicat la premsa, aquesta assemblea no pogué terminar-se. Els incidents que s'hi produïren (avalots, exhibició d'armes, cops de puny a dojo, etc.), obligaren les forces d'assalt a fer desallotjar el local a tots els assistents.

Tornem a dir, per si al lector li pot haver passat per alt, que aquesta assemblea era convocada per la secció d'Educació i Instrucció.

Estralls declamatoris

Al Centro de los Castellanos, per tal de distreure's una mica del ball (massa ballar també cansa), han organitzat unes vetllades literàrio-musicals que són una delícia.

L'altre dia, pujà a l'estrada una èmula de Berta Singermann i se les va haver amb Rubén Darío. Sense diapasó, la senyoreta confià al braceig i a les erres el seu dinamisme declamatori:

Las trrrompas de guerrra rrresuenan,
de voces los aires se llenan...
Saludan con voces de brrronce las trrrompas [de guerrra
que tocan la marrrcha trrriunfal!

A l'intermedi, el vocal de torn hagué de repartir una pila de comprimits d'aspirina entre l'auditori, pres d'atabalament.

La rapsoda no deixà, però, d'ésser efusivament felicitada:

—*Ha logrado usted conmoverme!* — exclamà una dama voluminosa amb la tauleta a la mà.

La moral, salvada

La revista *La Hormiga de Oro* ja té cinquanta-un anys d'existència. La casa editora per a commemorar-ho va organitzar un banquet «blanc», al qual van ésser invitats tots els empleats del periòdic. El propòsit era que hi assistissin tots: del vailet al director. Cap excepció. Responent a aquest criteri, hom va convocar els obrers, repartidors, dependents i redactors a un restaurant del Tibidabo.

Però, unes hores abans de l'acte, l'empresa es trobà amb un greu problema de moral. S'havia adonat que entre els invitats hi havia dues dones, les operàries encarregades del relligat.

—No està bé que dues dones assisteixin a un dinar en companyia de setanta homes. Què diran les famílies subscriptores! — exclamava el director.

I, després de pensar-hi molt, l'empresa solucionà el conflicte enviant vint-i-cinc pessetes a cada una de les dues obreres, amb el prec que, donat el caràcter de *La Hormiga*, s'abstinguessin de concórrer al dinar.

El costum

Uns quants components del grup A. D. L. A. N. visitaren el Foment de Vilanova, entitat especialment dedicada a les qüestions d'art, cultura i esbarjo. En arribar a la secretaria, hom tregué l'invariable plec de paper de barba perquè hi signessin els visitants. Quan tocà el torn al capeller Prats algú, des de darrera l'espatlla, li va fer aquesta suggerència:

—I si poséssiu allò de *Prats is quality?*

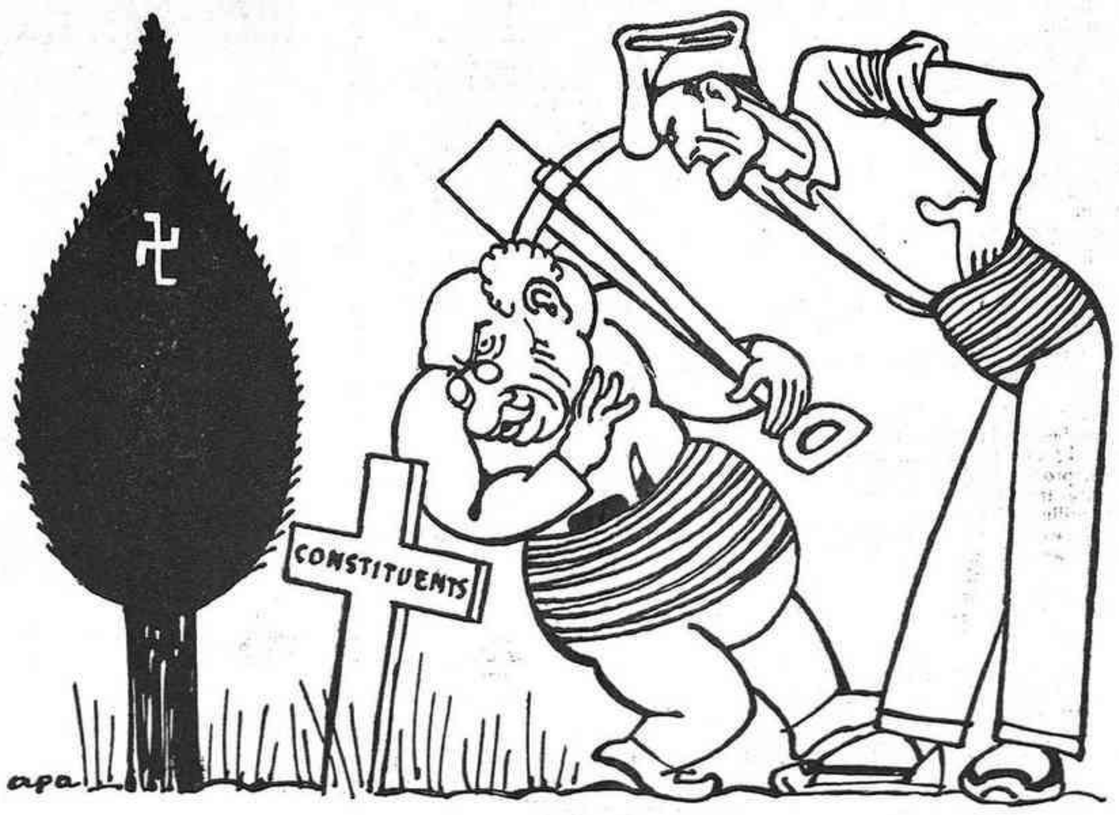

SENSE RECURSOS

—El que ets tu?... Un enterrador de la República!
—Quin recurs em queda?

(c) Ministerio de Cultura 2006

Un èxit

El poeta Janés fou invitat a donar una lectura del seu llibre de poemes en preparació, *Tu*, al local de Lliga Catalana de Vilanova. Janés, en la seva lectura, esferé les assenyades parets de la Lliga amb un sens fi d'atrevides imatges (de les *sines turgents* en amunt... i en avall) poètico-sensuals que no foren pas massa del gust de la distingida concurrència.

A la sortida, es sentien exclamacions d'aquest to:

—Jo que hi he portat la nena!

—Quins llibres de fer!... No l'hi compraré pas.

Semblava que el públic sortís d'una sessió de cinema organitzada per *La Veu del Vespre*.

Comiat

Josep Santpere ja no farà, d'ara en endavant, la secció *Acudit del dia* que radiava des del micròfon de Ràdio-Associació. En acomiadar-se dels radioients, l'actor Santpere digué que ja no es podria permetre més aquest *desahogo*.

Davant d'aquest eloqüent comiat sembla que els radioients menys primmirats acolliren la notícia amb un sospir de deslliurança.

Acetilè, oxigen i "esperit"

Amb motiu del Congrés Mundial de l'Acetilè i de l'Oxigen, els magnats espanyols del carbur i dels gasos han passat a Roma una setmana plena de facècies i d'emocions.

En honor dels congressistes, el governador de Roma oferí una recepció al Capitoli, i el grupet català, amant de l'art, s'anava entretenint davant les escultures del Museu Capitolí. Arribaren als jardins, i quina fora llur sorpresa en veure 600 congressistes, 600 — i algun simpatitzant escadusser — precipitar-se damunt tres grans taules parades i ben curulles, de les quals no deixaren ni les flors. I comentava el més erudit:

—Com canvien els temps! Si ara Brennus vingués amb congressistes en lloc de gals, adéu oques i adéu Roma!

A la via Apia

Vista la rapidesa cinematogràfica amb què finí la recepció, els set catalans decidiren finir la tarda a la via mortuòria dels antics romans. Fou aquesta la primera vegada, segons diu el frare acompanyant, que senyores amb vestits llargs i senyors amb jaqué i barret de copa recorregueren, candela en mà, les catacumbes de Sant Sebastià. Un amic els duia, en acabat, quilòmetres i quilòmetres Apia endins: ací la tomba de Cecília Metela, allà els Horacis i els Curiacis... El president de la Unió de Carburs subratllà amb un què d'amargor:

—Està vist que a Roma només hem de trobar *restos*.

L'endemà, amb el papa

Tan mudats com a les catacumbes, anaren al Vaticà, a l'audiència papal. Un capellà alt i nerviós, amb una panxa irreverent, que no es podia estar de fer gànyotes contínuament, veient aquells senyors tan ben vestits els preguntà d'on eren i acostant-se després al papa, digué:

—*Spagnoli*.

—Barcelona? — demanà el Sant Pare en bon català.

—Per servir-lo.

—Ja patireu! — sembla que afegí amb lleuger accent italià.

A la tarda, al Lido

El governador de Roma ofereix una excursió en autocar. Arriben al Llido cap al tard, els installen en les terrasses i vinga servir-los aperitius i més aperitius. Ara és el torn del senyor famós pel seu mal geni:

—Ja no havia d'ésser aquest el país del comte Ugolino!

El suplici havia de continuar durant tota la visita a Ostia antiga, fantàsticament illuminada amb acetilè. Guies de tres llengües feien la història de cada pedreta enmig del defalliment general. El pànic, però, s'apoderà dels catalans quan, arribats a una eminència, els guies explicaren que allò era el Capitoli, on el governador de Roma els oferiria un sopar.

L'alarma fou injustificada: a un menjar luculià acompanyà una gran tria de vins, a raó, segons diuen, d'una ampolla de cada classe per cadascú.

—El cor em deia que aquest sopar de l'Ostia havia de ser digne del seu nom — comentava, després de dues hores i mitja passades a l'aire lliure i amb la major humitat, el més artrític.

Un èxit nacional

Banquet de clausura, dissabte, a l'Hotel Ambaixadors. Tothom estava ja tip d'admirar el magnífic servei de taula (per tal de mostrar-lo millor, els cambrers posaven de tard en tard quelcom als plats o a les copes, el menys possible), de manera que a l'hora del brindis hi hagué un reguitzell de discursos. Té la paraula la delegació espanyola... però no dóna senyals de vida (ni tan sols han estat vistos a Roma els dos senyors que per representar el Govern han rebut una consignació principesca) i la cosa aniria malament si no s'alcés a parlar el senyor Millet amb veu emocionada.

—Jo em pensava — comença després Víctor Riu — que M. Gandillon era amic meu, però és cruel de part seva fer-nos parlar quan sentim l'amargor de deixar Roma, on els homes ens han pres la voluntat i les belleses ací presents ens han robat el cor; és cruel fer parlar un home sense cor i sense voluntat, no és veritat?

El moment fou inenarrable: fou un assalt al minso industrial per part de determinada senyoreta polonesa, una russa, una francesa, pel millor de l'element femení de la sala. Aquest triomf personal va treure el mal gust de boca que el sopar havia deixat al bon *gourmet*.

I diumenge

Amb les localitats a la butxaca esperaven l'hora per presenciar l'encontre final del *Campionato Mondiale di Calcio* (futbol, en altres termes), quan es posà a tronar i ploure, meteors que provocaren una frase del senyor Millet:

—Aquesta apoteosi del Congrés sí que no me l'esperava! La bacanal d'Ostia amb llum de carbur, bé; però que fins al partit hi hagi *calcio*! I ja veureu quin bullir, amb l'aigua.

JAI ALAI

La pilota basca a Barcelona

Els marcadors, blau i vermell, assenyalen la mateixa xifra. Manca un punt, un *tanto*, per finir i decidir la partida. Un 39 blau de gran caràcter s'acara a un altre 39 vermell d'idèntiques proporcions.

Una sola fallida decidirà la sort de milers de pessetes d'un costat o de l'altre. Els controladors de les juguesques mútues entre el públic s'esgargamellen cridant joc i fent ofertes d'un costat i de l'altre. Els espectadors que tenen serenitat encenen una cigarreta, i un bon xic esblanqueits i frisosos es concentren dins d'ells mentre aguanten el cop amb totes les seves conseqüències. Els altres, els que s'esveren d'haver jugat una forta quantitat i veure-la pendent d'un sol punt com aquell que jugués a cara i creu, s'aixequen posseïts d'una excitació inenarrable, paren juguesques ací i allà per tal de cobrir-se de la possible pèrdua... Aleshores la cosa ofereix aspectes de manicomi en llibertat. Els uns demanen, a grans crits, blaus. Els altres, vermells. La majoria es posen drets a dalt dels seients. Tothom crida.

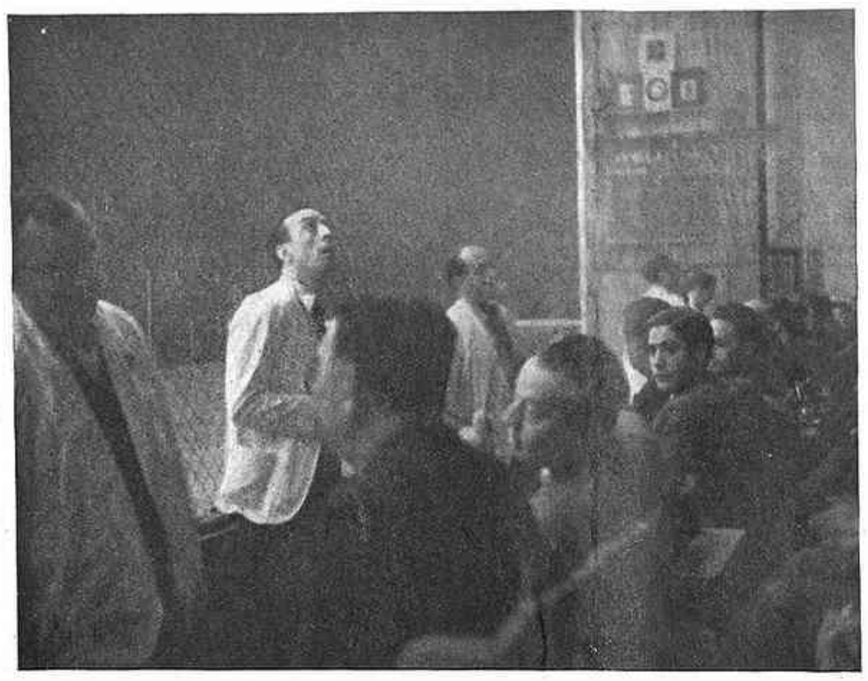

La càtedra

Arrenca de nou la partida. Una pilota passa arran de la paret, vertiginosa, invisible, fulminant, toca la punta d'una *cesta*, hom sent un cop sec gairebé imperceptible, un jurament, i s'escapa enfollida cap al sostre. Un *Aaaaaah*!... anguniós, terrible, amb ribets de tràgics, s'ha escapat de totes les goles. Als uns se'ls ha escapat d'indignació, de ràbia, colèric i dolorós, com el que li han clavat una daga a l'espatlla. Per als altres ha estat un crit de deslliurança.

Un home de mitja edat, tot tremolós de la sotragada nerviosa rebuda, s'ha aixecat dret, i ha cridat: *Ahora, ahora empiezo a creer en Dios*! Era un que havia guanyat.

El partit ha acabat. Com cosa fugissera pocs comentaris es faran al volt de les seves facècies. Hom no té temps de recordar-lo massa, puix un altre partit comença. Els que han perdut cercaran de seguida la inspiració per jugar en el pròxim. I els que han guanyat també.

Entorn dels professionals de la pilota basca de la Plaça del Teatre trobareu totes les cares, tots els tipus, dels pescadors i pescarols vistos en els olis de Zuloaga. Aquella rudesa, aquell color acarminat de llagostí de la pell torrada de la gent del Cantàbric. Aquelles arrugues facials. Aquells perfils aguts i totes les característiques inconfusibles de la gent de Biscaia les trobareu allà. Gent de noms que semblen renecs quan de lluny es criden... Astigarraga...! Els homes de l'altre Frontó del carrer de Corts no tenen tanta tosquedat en l'aspecte, tot hi essent el joc de pilota a la pala d'un trogloditisme aclaparant.

El públic dels frontons és curiosíssim. Avui és l'únic espectacle amb clientela pròpia i permanent. Tots els desvagats de Barcelona en formen, primerament, el percentatge més elevat. Després vénen els amants de les emocions fortes que produeix el joc, i per últim i en escassa proporció, oh paradoxa!, els veritables aficionats a l'esport basc pròpiament dit.

Tota aquesta gent tenen els músculs del coll desenvolupadíssims, això degut a la gimnàsia intensíssima que els obliguen a fer, en seguir amb la vista acompayada del moviment del cap, les anades, tornades i rebots de la pilota. El públic de frontó té cara de pocs amics. Lliurat a fer les travesses, converteix ben sovint, sense adonarse'n, el somriure en ganyota.

La llarga tensió nerviosa a la qual obliga la durada dels partits als que juguen quantitats més o menys fortes, fa estralls de debò. Hi ha qui anà al frontó amb la boca lleugerament torta i avui podríem dir que la té gairebé vertical. Si algú s'hi aventurés amb algun tic nerviós com defecte, estigui segur que en sortiria amb el ball de Sant Gui com millora.

Entre els aficionats al joc s'hi pot veure unes quantes parelles de la guàrdia civil en funcions de passeig que posen una moneda de cinc pessetes, procedent d'una comandita improvisada entre tres d'ells, damunt del marbre de la taquilla de les apostes mútues, els quals segueixen el joc amb un interès pujat i la cara congestionadíssima. A cada *tanto* que perden, el tricorni els saltironeja, ja que la violència dels gestos, exterioització de l'exaltació que els emporta, els sacseja a ells i a tota la filera de seients.

Els mateixos pelotaris, contaminats pel públic, juguen de valent. D'ells es pot dir que no es mouen del frontó. Quan actuen i quan no actuen. El quadro de pelotaris d'un frontó qualsevol, el trobareu sempre i gairebé complet, entre la *cancha* i els seients i llotges del públic. Són potser l'única gent que els agrada viure constantment en l'ambient i en l'escenari de la seva professió.

L'element femení hi és, a fe de Déu, ben representat. El millor de les entretingudes de Barcelona hi formen amb una assiduitat aclaparadora. Ben entès que van acompanyades de llurs amics i protectors, els quals juguen fortament. Elles van sempre a mitges en els beneficis, però mai en les pèrdues. Ben mirat, aquest element femení dels frontons és l'única gent que hi guanya diners. Al frontó Novetats hi van, val a dir-ho, les més conegudes. N'hi ha una d'elegantíssima, de sobrenom Miss Fregalls (motiu fonamentat, segons sembla, allusiu a l'antiga professió de la noia), la qual amb el seu protector, home granat, formen la parella més sorollosa de tot el públic. Quan un pilotaire erra una pilota massa fàcil, ell fa un crit com aquells que acostumen emprar els carreters quan volen parar una mula desbocada, mentre ella es dóna grans cops a la cuixa i crida: ¡*Ya te conosco*...! ¡*Ya te conosco*! i altres coses més difícils d'imprimir...

També, però, hi van senyores casades amb llurs marits. Hi van per deure. No hi entenen gaire ni els agrada massa l'espectacle de timba que forma la base de la cosa, però hi ha marits que es mostren propensos a certs excessos de joc i no convé deixar-los sols...

El més curiós del públic dels frontons és que hi trobareu sempre els mateixos. Els que un dia manquen a un frontó els trobareu a l'altre, i viceversa. Indefectiblement.

A Novetats hi va un públic més distingit aparentment més de Senyors Esteves, de tresillistes i jugadors de xapó a la reserva, i de rendistes. A la Plaça del Teatre hi observareu un tarannà més bohemi, un ambient més *reo*, que dirien els argentins, més barrejat, més cosmopolita, de joc i cràpula.

A Novetats abunden els cridaners castissos, tal com passa en el públic de seients cars de la plaça Monumental, i hom sent moltes expressions amadrilenyades: ¡*Que salga Pérez*...! ¡*Cambien la bola*...!

Els millors pronòstics sobre el resultat dels partits es poden obtenir amb una mica de traça d'un senyor, un dels habituals, germà d'un regidor d'un partit minoritari al nostre Ajuntament, el qual, en un castellà acadèmic i depuradíssim a base de gerundis judicials i burocràtics, us dirà:

— *Verá usted: Considerando que el zaguero en cuestión es algo flojo de piernas, hemos de convenir que su juego será anulado por la potente derecha de su contrario, pero teniendo en cuenta que le acompaña un delantero que levanta mucho la pelota, tenemos el contrapeso preciso para poder asegurar que el partido ese será azul, qué duda cabe, ya que el delantero rojo es insignificante en el remate y en la colocación y podemos darlo por inexistente.*

Després els esdeveniments demostren, com gairebé sempre, tot el contrari, i l'erudit confeccionador de pronòstics basats en l'alta crítica de l'esport es veu obligat a excusarse bo i complicant encara més les explicacions tècniques:

— *Claro está, la pelota viva no era precisamente lo que convenía al juego raso de Izaguirre, además que el saque del cuadro 11 lleva su lastre...*

D'altres, però, no són tan tècnics i juguen més fort. Un dels més interessants és l'anomenat Carteret. Imagineu un cos insignificant amb una cara de crupier de *julepe*. Poseu-li un cul de got a la mà esquerra com un botó de lacai i un altre del mateix tamany al bell mig de la corbata. Una ratlla impecable al pantalon, vestit gris, sabata xarolada i tindreu el Carteret en una imatge aproximada. Fama internacional i aurèola de misteri. Carteret ve de Carter. Algú diu de carterista. Quan hom parla d'ell, sent parlar de Monte Carlo, Ostende, Agua Caliente i altres sanuaris del ram. Quan el Carteret fa estada a Barcelona juga al frontó Novetats. Fa de «punt fort». Però el frontó està obert massa poques hores i l'home ha d'entretenir-se jugant al pòker de daus, amb amics, mentre fa l'aperitiu, al tresillo, a la manilla, al burro, al set i mig en el bar del barri, al dòmino amb els pilotaires en el bar del frontó abans de començar els partits, a cara i creu amb el barber mentre l'afaita, i, en les hores de repòs, dins la cambra de l'hotel, al solitari.

Al frontó de la Plaça del Teatre també hi ha els seus punts forts. I els seus jugadors internacionals. Heus ací Mister P., un anglès que segueix les temporades dels frontons de Mèxic, Xang-Hai i Barcelona. Es un home petitó d'abillament negligit, que remuga un cul de cigar i té una manera de creuar les cames, mentre està assegut, talment com si un peu li sortís d'una butxaca. Aquest home té invertit un capital en jugades als frontons. La seva mentalitat és que en els negocis es perd tot o es guanya un sis per cent, mentre que en els frontons es perd també tot com en els negocis o es guanya el cent per cent. L'home trobà, així, que sortia més avantatjós córrer pel món darrera del blau i del vermell de la pilota basca. I així ho explica començant amb un franc *Migue usted, acabo de perder trescientos dugos*, ple de sinceritat.

L'habitual de frontons s'encercla en un món petitíssim de pilotes, pilotaires i travesses. Acostumat a les emocions fortes del joc, cap altre espectacle no pot arribar a interessar-lo. No té temps de res més. Els negocis, les activitats, les ocupacions particulars passen a segon terme. El cinema, la lectura, els concerts i el teatre passen a ésser d'un altre món. Un món que ell imagina de badocs i de pobra gent. Els diaris els enceta per la pàgina on s'insereix l'anunci dels frontons i dels partits del dia. Quan es lleva corre a veure si juga Espurnagoitia o bé Sarrionaindia, i llavors ja comença a inquietar-se esperant la tarda per a fer la pau d'allò perdut el dia abans o bé seguir la bona sort si ahir guanyà. Cada dia, amb una nova esperança i un nou goig, farà cap al frontó. Es un costum que jo no es perd.

Mirant-ho per aquest costat, els rendistes són els que tenen més dret d'anar-hi. D'aquests n'hi ha que viuen més al frontó que a casa seva.

Aquests senyors fan de catedràtics. Això és, formen part de la càtedra, nucli d'habituals amb pretensions d'entenedors, els quals donen el to a les juguesques mentre la partida dura. Juguen a l'alça. Aposten molt per guanyar poc, tanta és la seva suficiència, experiència i coneixença de la forma dels pelotaris i llurs aptituds. En diuen donar *momio*. Malgrat tot, i com és natural tractantse de joc sobre un animal tan irregular com és un pelotari, la càtedra ha de superar un bon tant per cent de desfetes corprenedores.

El més curiós de les travesses de la pilota basca és que ningú no hi guanya. Les apostes són mútues entre el públic. Sembla que allò que perden els uns, ho haurien de guanyar els altres. Doncs, bé, interrogueu a tothom i no en trobareu cap dels que hi van cada dia, els quals formen el 99 per cent del públic dels frontons, que tanqui un balanç general amb beneficis. Els veritables beneficis van a parar fatalment, irremissiblement, a les caixes de la casa mitjançant un 9 per cent de descompte sobre els imports guanyadors, el qual percentatge, actuant de llima cada vegada que les quantitats passen d'una banda a l'altra, acaba per reduir al no-res totes les quantitats posades en joc. Per altra banda, els que guanyen es cobreixen en el curs de la partida per si ve una volta adversa, i aleshores no guanyen res o bé ben poca cosa. En canvi, els que perden acostumen a perdre-ho tot, tot íntegrament.

S'esgargamellen cridant

(Fotos Barnapress)

Sovintegen els partits en els quals un color avança de seguida de molts punts per damunt de l'altre. Aleshores els entesos diuen que el partit *va de calle*. Es llavors que els que guanyen s'afanyen a pescar una aposta baixa per tal de cobrir-se per un si de cas i els que perden assisteixen resignats a l'agonia de llur juguesca.

J. E. BARTRINA

(*Segueix a la pàgina* 8)

L'APERITIU

Pintura romànica. — L'altre dia vaig anar a veure el nostre museu de pintures installat al Palau Nacional, que segons sembla s'inaugurarà d'aquí a un parell de mesos, i confesso que vaig quedar parat davant de la magnificència, del bon gust i de la intelligència de la installació. Actualment, ja està llesta la part destinada a l'art romànic català, i aquesta part serà sens dubte el pinyol d'inapreciable valor del nostre museu. Serà també una manifestació brillantíssima la pintura gòtica, però val la pena que tots els catalans una mica sensibles s'adonin de la transcendència que tenen en el món de les arts les sales de pintura romànica del museu de Barcelona.

Jo crec que els catalans estem obligats a fer tots els esforços que calguin per jugar un paper digne de la nostra història i de tot aquest orgull que sentim d'ésser catalans. Barcelona és una de les ciutats més originals, més vives i més importants d'Europa; Barcelona representa una forta capitalitat espiritual i material, i tothom sap que les capitals que tenen una ànima i una vella tradició acostumen a honorar-se amb uns museus que representen allò més selecte que s'ha anat salvant de la terrible menjadora del temps. A Barcelona aquest museu, per una sèrie de raons històriques i de fatalitats i calamitats que ens han vingut a sobre, no podia estar mai a l'alçada de la importància de la ciutat. Es evident que en tot el que fa referència a la gran pintura del Renaixement, Barcelona farà un trist paper al costat del museu de Madrid i de les altres capitals d'Europa. En l'època que es formaven al món les grans colleccions de pintura, aquí a casa no se'n preocupava ningú. Ara un museu d'aquesta mena és impossible de realitzar, i el poc que aquí tenim de pintura dels segles XVI i XVII, tot i ésser molt apreciable, fa un paper migradíssim al costat del molt i del bo que hi ha escampat per Europa.

Però hem tingut com a compensació una sort envejable, que és la de poder reunir tot el nostre tresor pictòric medieval, especialment les taules i les pintures murals dels segles XII i XIII, en les quals batega l'art més suggestiu, més allucinant i més insospitat que un hom pugui imaginar.

Trobar encara intactes les pintures de les velles esglésies pirenaiques, i poder-les extreure i transportar al museu, i trobar una notable quantitat de taules d'aquella remotíssima pintura, i acoblar-ho tot en unes sales generoses, converteix el museu de Barcelona en un edifici únic al món.

Perquè tothom sap que si els museus d'Europa són rics en pintura gòtica i sobretot en pintura del Renaixement, són escassíssims en pintura romànica; i sobretot les peces que ofereix el museu de Barcelona, en la qualitat i en la forma que podrà admirar-les el públic, no es troben enlloc del món, i totes les persones que s'interessen de debò per la història de la pintura, des d'ara endavant no podran prescindir de cap manera del museu de Barcelona, i el nom de la nostra ciutat tindrà un valor universal de primera categoria, en un ram en el qual nosaltres semblava que no hi pintàvem res.

I aquest valor de les nostres pintures romàniques es fa encara més fort avui dia, època d'intuïció, de sensibilitat i de malícia en el clima artístic. Avui dia que s'estima tant la intenció i la suggestió en obres d'art, que es va a la caça del nervi més que a la caça de la pell i el vestit, aquest primari i intuïtiu art romànic obre als ulls de l'espectador sensible un balcó immens des del qual es veu un panorama monstruós i paradisíac, d'una modernitat i d'una intenció que fan tremolar. Bona part de la pintura moderna va darrera d'aquesta deformació que produeix una sobresensibilitat del món, i aquesta deformació recercada, cerebral, a força de tècnica i de malícia, les taules i les pintures murals del museu de Barcelona us la donaran sense esforç i us la donaran amb escreix, com una cosa natural i fresca, com una mena d'ingenuïtat, carregada, però, amb tots els pebres més fins del cel i de la terra.

Després d'aquest gran tresor de la nostra pintura romànica, el museu de Barcelona ens oferirà les taules gòtiques catalanes amb tota la seva esplendor. Si el nostre gòtic no té aquella pompa, ni aquella finíssima poca-vergonya, ni aquella flamejant imaginació del gòtic flamenc, té un sentit de realisme, una clara i transparent rusticitat que el fa originalíssim entre tots els gòtics europeus. I en aquest sentit les taules de Dalmau i d'Huguet pesen en la consciència artística del món tant com puguin pesar les ales més allucinants i els somriures més historiats dels àngels flamencs.

En parlar de la magnificència del nostre museu i de l'esforç enorme que representa la caça i el salvament d'un tresor inapreciable, i de l'esforç i de la intelligència de formació i installació d'aquest monument que honora Catalunya, és impossible d'oblidar el nom de Joaquim Folch i Torres, però d'aquest excellent amic ja en parlarem un altre dia tal com es mereix, perquè els catalans que no tenen la sort de conèixer-lo sàpiguen a qui deuen la glòria del nostre museu de pintures.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

CUPÓ REGAL

Solament per un mes i perquè tothom pugui conèixer els nostres treballs, fem una ampliació completament gratis a tot aquell que ens trameti una fotografia i

60 cèntims en segells de Correus

CASA ROTCEN

Apartat de Correus 445

VALÈNCIA

Preus increïbles per a professionals

SI ÉS ELÈCTRIC I PER AL VOSTRE AUTOMÓBIL ho trobareu en les millors condicions de preu i qualitat, al GARATGE ELÈCTRIC CARRER MOIÀ 6 i 8 (Ambau i Diagonal)

(c) Ministerio de Cultura 2006

UN ARTICLE D'EN PUJOLS

L'hora de la mort

La superstició, a desgrat dels segles de civilització que li han anat segant l'herba sota els peus, per tal de fer-la desaparèixer, encara té prou força per a embolcallar les religions convertint-les en una moral. No hi ha cap religió que s'hagi alliberat de la moral. Més aviat és la moral la que s'ha alliberat de la religió, fins al punt que la moral envaeix el lloc que la religió va perdent, arribant-se a presentar com un substitutiu, cosa radicalment contrària a la realitat dels fets, perquè, com saben els nostres lectors, no sols la religió i la moral són dues coses diferents, sinó que la religió és una llei que fa referència a la vida futura, mentre que la moral és una llei que només afecta la vida present.

La religió, avui encara, no és la visió objectiva de la realitat eterna, sinó un temor davant del misteri que diu tal faràs tal trobaràs, en lloc de dir tal dia farà un any. Si fas això, et passarà allò. Hi ha molts supersticiosos que no tenen religió, però no hi ha cap religiós que no tingui superstició.

En tots els actes de la vida dels religiosos, hi ha constantment la preocupació de la conducta i de les conseqüències favorables o fatals que pot tenir en aquesta vida o en l'altra. La gent, no sols tenen por de relliscar i caure pel carrer segons amb quin peu donen el primer pas en sortir de casa, sinó que n'hi ha que, segons el que fan, tenen por de relliscar i caure en els abismes de l'eternitat, que es pensen que són una continuació del Passeig de Gràcia, de la Gran Via o d'altres carrers de les ciutats.

La moral, aquesta llei a la qual estem subjectes mentre vivim units a la matèria que ens separa d'ella mateixa, ens entela la visió clara de la vida eterna, que pot venir després d'aquesta. Tancats en les lleis de la vida mortal, les projectem en la vida immortal.

Per això el moment en què aquesta superstició s'intensifica fins al paroxisme, és a l'hora de la mort. Res més obcecat que el religiós que morint amb tots els coneixements, mor amb tots els sagraments de la religió que professa, sigui la que sigui. El moment de la mort, que és el més transcendental de l'existència, tant com ho pugui ésser el del naixement, que és sempre inconscient, esdevé una concentració de supersticions espantosa. La mort del religiós és el crit de la superstició que no vol morir. El moribund, en comptes de girar-se de cara a l'eternitat, per tal de projectar-ne la serenitat absoluta damunt de la vida que se li acaba, projecta totes les preocupacions morals i materials d'aquesta vida, damunt de la que espera o li espera. En comptes de nedar en la puresa de les aigües, remou a cops de peu el pòsit del passat que les hi enterboleix, convertint la mort en una ganyota de la vida.

En lloc de veure que finalment quedarà deslligat de totes les lleis que l'aferraven a la matèria, fa esforços fins a l'agonia, per tal d'emportar-se'n aquestes lleis a l'altra vida, com el pres que en sortir de la presó s'emportés les cadenes, com si en l'existència no hi hagués res més que el que veiem i sofrim cada dia i cada hora. Com si l'altra vida no fos més que una paròdia d'aquesta. Com si la llibertat no fos més que una paròdia de la presó.

Veure morir un religiós de les religions que coneixem, és un dels espectacles més pregonament supersticiosos que es puguin contemplar. En aquell moment surt l'home amb totes les esperances i amb tots els terrors nodrits per la ignorància. Aquell encendre ciris, besar ídols, resar oracions estereotipades, reclamar objectes tabuïtzats, demanar perdó, invocar les virtuts i els mèrits; repassar la llista dels pecats, fent examen de consciència per si en queda algun d'amagat, com el que es renta la boca, i sobretot demanar auxili i misericòrdia a divinitats fetes a imatge i semblança de l'home, si no fos còmic, seria tràgic. Quan l'home, sentint acabar l'esforç de l'organisme que fins a aquella hora li ha animat l'esperit, anant-lo separant de la matèria des del naixement a la mort, hauria de reposar serenament aclucant els ulls abans que la mort els hi acluqui, per poder ésser ell el primer de voler donar una mirada a l'eternitat que li espera, és quan surt el desesperat i el convulsiu, que no sols fa la revifalla de la mort, sinó que fa la revifalla de tota la seva supersticiosa ignorància, entre les estremituds de l'agonia i la ranera de la mort.

Es comprèn que l'home que deixa afectes i amors en aquest món i es sent morir preocupat per l'esdevenidor dels que hi deixa i estima, no tingui el sublim egoisme d'assolir la serenitat de pensar només en la vida eterna, aclucant els ulls davant del món, perquè com pot cloure els ulls el que té de plorar pels que sap que l'hauran de plorar quan serà mort?, però el que se'n pot anar segur que ningú no li demanarà que torni i en morir pot pensar en ell sol, és llàstima que es mori en plena superstició, podent morir tranquil i satisfet, rient-se del mort i del qui el vetlla.

La mort (d'un incunable de 1488)

Nosaltres recomanem als nostres lectors que estiguin preparats per quan arribi aquella hora que un dia o altre té de venir, perquè hi ha un dia per a cada u. Es un camí que tots l'hem de fer, qui avui, qui demà, qui demà passat, qui l'altre. Com a precaució per quan arribi l'hora de la mort, que els té d'alliberar del dolor i que els farà sentir el problema religiós en tota la seva intensa nuesa realista, si és que moren amb tots els coneixements, cosa que no desitgem als supersticiosos ni als que no tenen religió i no creuen en res, perquè tant als uns com als altres més els val morir sense adonar-se'n, d'un atac al cor o de qualsevol malaltia o mort fulminant, els recomanem que mentre hi són a temps llegeixin el nostre ja famós *Manual d'Hiparxiologia*, que sembla que ja comença a ésser molt buscat, publicat per l'amic Pla, que és el llibre més apropiat per a preparar-se una bona mort i ajudar a bé morir.

Allí, com saben els que ja l'han llegit, s'explica clarament per quines raons l'esperit, en ésser separat de la matèria, quedarà també, *ipso facto*, separat de la moral, que no és més que un efecte d'aquesta separació, i no tenint cap memòria d'aquesta vida, perquè la memòria també depèn de la matèria, coneixerà una existència que ara, units com estem a la matèria, podem deduir, però no podem imaginar. Deslligar-nos de la llei moral i oblidar aquesta vida a l'hora de la mort, és avançar el rellotge de la vida eterna damunt dels darrers moments d'aquesta vida de pas.

Si en les religions actuals, la mort, espectacle de la màxima objectivitat, esdevé l'apoteosi de la superstició, quan els sacerdots de la religió que preconitzem, basada en la Hiparxiologia, de què parlavèm suara, siguin cridats per assistir un moribund, no tindran, com els sacerdots de les religions moralistes o supersticioses, la trista missió d'espantar-lo i fer-lo tremolar com la fulla a l'arbre amb el vent que ve de l'eternitat en obrir-se les portes de la mort, sinó que, complint llur elevada i serena missió científica, base de la nostra religió, li donaran tots els mitjans humans per entrar serenament en l'existència definitiva i convertir la mort en el plaer més gran de la vida.

En comptes de posar-li la por al cos, l'hi treuran de l'esperit, abans que la mort l'alliberi. En lloc de portar-li el que la superstició encara anomena els consols de la religió, li portarà el suprem consol de fer-li veure que no en necessita cap, perquè no hi ha consol comparable al de la mort. La mort és l'única compensació del naixement.

BANYS MONTGAT

Nou pisos acabats de construir en el seu edifici. Banys per ampliació de l'establiment. Cada un, tres esplèndides habitacions, menjador, cuina, safareig, galeria, W. C., aigua corrent, gas i electricitat, des de 600 a 800 pessetes any amb dret a bany. Visibles cada dia

Per a mes detalls: Passeig Duana, 4, 2.n, 1.a
Telèfon 18958 - BARCELONA

Societat Espanyola de Carburs Metàl·lics

Correus: Apartat 190 — BARCELONA — Telèfon 73013
Teleg.: "Carburos" — Mallorca, 232

CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya) : : OXIGEN 99 % DE PURESA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova : : ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova : : FERRO MANGANES i FERRO SILICI : : SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces seda, cotó i altres teixits : : CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica : : GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS GRATIS

Mirant a fora

Contra el racisme

Quan un alemany cèlebre passa la cinquantena, cada deu anys és homenatjat. Així es celebren actualment, com sap el lector de MIRADOR, *els setanta anys de Richard Strauss.*

No tan conegut com aquest músic és Joseph Nadler, filòleg i historiador de la literatura, del qual es parla a propòsit dels seus cinquanta anys.

I l'estrany del cas és que Nadler no és precisament racista—ni creiem que tan sols sigui alemany, almenys de naixença —, però els elements oficials encara no se n'han adonat, entre altres raons perquè el racisme manca d'una doctrina ben fixada.

Nadler és autor d'una història de la literatura alemanya per grups lingüístics, que no corresponen pas exactament a les divisions territorials.

Les preteses races nòrdica, dinàrica, alpina, etc., en les quals els racistes volen veure els elements constitutius del poble alemany, no passen d'ésser, en el cas millor, hipòtesis més o menys científiques; mentre que les divisions de Nadler es basen en realitats.

Ningú no pot saber si aquelles races han existit mai separadament, mentre que és fàcil de distingir un saxó d'un bavarès pel llenguatge, i també per altres particularitats.

Nadler contradiu la tesi racista-pangermanista, segons la qual la majoria de grans homes d'Alemanya, i àdhuc no alemanys, serien de sang nòrdica. Ja fa anys, Houston Stewart Chamberlain i els seus èmuls s'esforçaven a trobar dolicocèfals rossos fins entre les celebritats franceses, italianes i gregues i tot.

Com que la majoria d'escriptors, d'artistes i de savis alemanys no presenten el tipus pur, els racistes pretenen que llurs qualitats són degudes a la sang nòrdica.

Però Nadler objecta que les regions d'Alemanya de més sang nòrdica (les del nord-est) són les que menys han donat a la cultura alemanya. En l'Edat mitjana, l'art ha florit sobretot a Francònia i a les ribes del Rin; els músics són de Saxònia (Bach, Haendel, Wagner), Baviera i Austria; els poetes i filòsofs, gairebé tots del centre i del sud; un petit nombre, com Kant i Hoffmann, són da la Prússia Oriental, que és un país barrejat.

La conclusió de Nadler és que si la raça nòrdica ha fet un paper en la història alemanya, no és pas com a creadora de cultura, sinó per les seves qualitats d'energia i d'activitat i pel seu esperit d'empresa i de disciplina. La seva influència s'exerceix en el domini social i polític més que no pas en el del pensament i la creació artística.

La gran còlera de John Simon

El ministre d'Afers estrangers d'Anglaterra, John Simon, s'irrità profundament per l'apòstrof del seu col·lega francès, Louis Barthou, que, dirigint-se als autors de plans de desarmament, parlà de «l'encegament de la paternitat».

Segons les males llengües, que solen ésser les ben informades, fou aquesta expressió la que desencadenà la còlera de John Simon. Perquè—i Barthou no en sabia res—el cap del Foreign Office ha estat tota la vida amoïnat de la infructuositat del seu matrimoni, la qual li ha fet recórrer, desgraciadament sense resultat, a consultar tots els especialistes.

—Hauria preferit ésser mal intencionat que mal traçut. El que menys em perdono és la planxa—digué Barthou en saber-ho.

El vertigen de la diplomàcia

La secció estrangera dels diaris, des de fa un quant temps, porta cada dia una notícia, almenys, d'algun desplaçament o altre. Ara és Goering que visita Jeftitch, o Tsaldaris, o Gömbös; ara és Goebbels que va a veure Pilsudski i Beck; més endavant és Barthou el que fa la tournée *de les capitals...*

El diplomàtic, avui, caldrà representar-lo amb unes maletes. Tant viatgen els que volen arreglar Europa, que Tevfik Ruchdi bei, el ministre turc de l'Exterior, ha dit a Ginebra:

—De tant anar i venir, acabarem trobant-nos.

Els prodigis de la tècnica

Trist i pansit, el bon home agafa el tramvia i es dirigeix a visitar el director de la gran fàbrica d'autos.

El director el fa asseure en una d'aquelles butaques de les quals costa tant d'alçar-se i, tot amable, li pregunta:

—En què us puc servir?

—Voldria saber si, com diuen les propagandes, és veritat que, gràcies al treball a la cadena i a l'utillatge perfeccionat de la vostra fàbrica, heu arribat a construir un cotxe en set minuts i quaranta-quatre segons.

—Si, senyor—diu amb orgull el director—. Es perfectament exacte.

—Aleshores—sospira el visitant—, es deu tractar del cotxe que us vaig comprar la setmana passada...

Confusionisme

Les conseqüències i derivacions de l'afer Stavisky duren encara i duraran, sense que per ara es vegi gran cosa de clar ni unes grans ganes d'enllestir. I no és pas gens fàcil orientar-se entre les ressenyes periodístiques.

Dilluns de la setmana passada, per exemple, els jutges i els inspectors anaren a Dijon a fer determinades investigacions sobre la mort del magistrat Prince, «Jutges i inspectors estan en desacord», escriu Le Petit Parisien; *«La reconstitució sembla no haver revelat res de nou», declara* L'Echo de Paris; *«Els investigadors han fet constatacions interessants pròpies per a donar un cert impuls a la instrucció», diu* Le Matin; *«L'operació ha acabat amb una certa confusió», afirma* Le Journal.

I ara, formeu-vos una opinió.

REUNIONS INTERNACIONALS

Venècia = Bucarest

Després que a Ginebra fou possible de salvar la Conferència del Desarmament, gràcies a la iniciativa francesa, la qual ha permès la formació d'un poderós bloc de nacions democràtiques, es creia que s'iniciaria un beneficiós període de calma.

Però no ha estat així. No s'havia tingut en compte l'existència de governs feixistes i llur nefasta política. La suposició que Berlín i Roma poguessin canviar de tàctica i col·laborar amb les altres nacions, era el fruit d'una ingènua ilusió. Ben aviat ha aparegut la veritat a estroncar els optimismes.

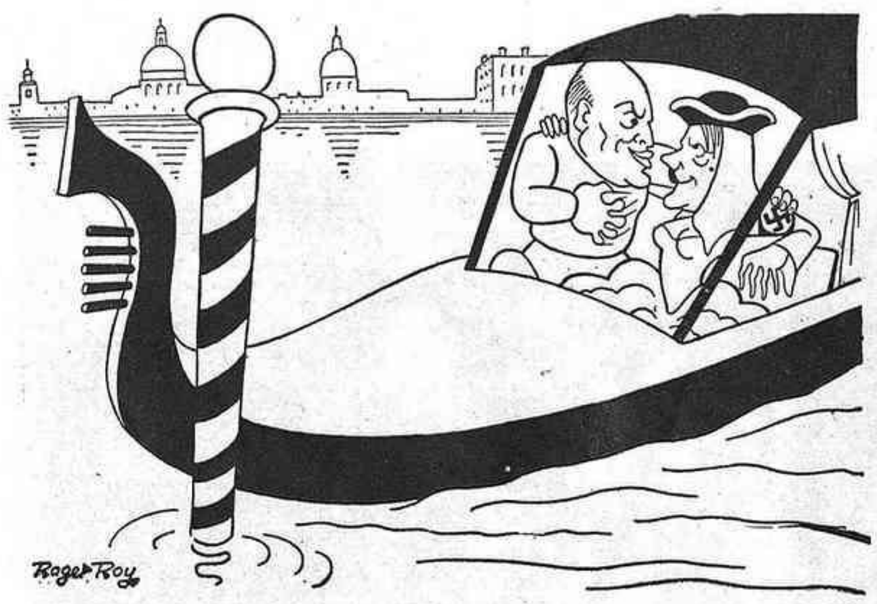

«Sur sa couche embaumée, — la Vanina pâmée — presse encor son amant, — en s'endormant...» (ALFRED DE MUSSET).

(De *Gringoire*, de París)

L'entrevista de Venècia — no inesperada, però sobtadament anunciada — entre els dos dictadors ha vingut a confirmar que és inconciliable la política internacional dels països del *statu quo* i la dels països d'esperit busca-raons.

Aquesta entrevista ha fet córrer rius de tinta comentant-la segons les tendències del comentarista, però sense cap fonament seriós, perquè no és possible saber de veritat sobre el que han tractat i el que han convingut Hitler i Mussolini.

La tria de Venècia com a lloc de les converses no ha estat feta perquè sí, sinó perquè cap altra ciutat no es prestava millor a l'escenografia a la qual és tan aficionat el Duce.

* * *

Quines són les finalitats, quines són les conclusions del viatge de Hitler a Venècia? Hi ha versions per tots els gustos; fins hi ha qui es fa illusions sobre divergències entre les directives dels dos dictadors. Error palès. Ambdós feixismes són bessons i, si cal sacrificant els interessos dels respectius pobles, no poden sinó procedir conjuntament.

S'ha dit que en una de les converses de la villa Pisani de Stra, ha estat resolta la qüestió d'Austria; però si a Roma això es considera un triomf de Mussolini, per tal com ha alliberat la Confederació Austríaca de les pressions nazis, a Berlín se'n parla com d'un triomf de Hitler, per haver obtingut del Duce la fermança de la veritable independència austríaca, la seguretat que no procurarà influir sobre el canceller Dollfuss.

Però el més probable és que això no sigui res més que una maniobra, i la qüestió d'Austria, que un pretext per a justificar l'entrevista de Venècia, dedicada a tractar afers més importants.

A manca de comunicats oficials, per tal de tenir alguna orientació sobre les conclusions de la reunió veneciana, cal limitar-se a llegir el que diuen els diaris i dedicar-se a endevinar entre línies el que no diuen.

Mussolini hauria aconsellat que Alemanya reprengués el seu lloc a Ginebra, després de l'aplicació d'un pla que hauria de compendre el rearmament limitat del Reich i el *statu quo* dels armaments de les altres nacions, amb una col·laboració alemanya en la zona danubiana, segons els acords de Roma del maig passat, els quals només concernien Austria i Hongria; però en una forma que no provoqués la susceptibilitat ni perjudiqués els interessos de la Petita Entesa. Hitler hauria respost a aquest projecte d'una manera que no signifiqués cap compromís definitiu.

Això és el que es desprèn de la lectura dels diaris italians i alemanys, tots ells oficiosos. Evidentment, és això el que s'ha volgut fer saber; però els punts interessants de les converses dels dos dictadors segueixen encara voltats de misteri.

De totes maneres, basant-se només en el que es coneix, es pot afirmar que ens trobem davant de projectes que no tenen possibilitats d'èxit. Aquests projectes haurien d'apuntalar-se essencialment en la confiança i en la seguretat. La primera ha d'ésser eliminada per la constant mala fe alemanya i per la concepció que a Berlín tenen dels tractats; la segona és inconciliable amb el reconeixement del dret d'Alemanya a rearmar-se. En efecte, una Alemanya armada —i ningú no podria dir fins a quin punt, car tot és començar—no és conciliable amb una política de limitació d'armaments per part de les nacions que ho poden esperar tot de l'esperit bellicós teutònic. Aquest projecte podria reeixir en benefici de la política italiana, ja que una limitació dels armaments als que existeixen avui no obligaria a noves despeses, desastroses per les precàries condicions econòmiques a què el feixisme ha reduït Itàlia, però atemptaria contra aquell principi de les garanties de seguretat que avui és acceptat per totes les nacions, àdhuc Anglaterra.

En resum, doncs, pel que s'ha fet saber o s'ha deixat entendre de l'entrevista de Venècia, no hi ha res que ni de lluny pugui deixar preveure aquella entesa universal, baldament fos mínima—com ha dit Mussolini — que cal per tal d'assegurar la pau europea.

Però hi ha el que no s'ha fet saber ni s'ha deixat entendre, allò que s'ha decidit en les converses sense testimonis entre el Führer i el Duce.

Alemanya i Itàlia es troben avui en condicions econòmiques que no és exagerat de qualificar de desesperades. Llur situació és cada dia més greu i no es veu res a l'horitzó que les pugui millorar. No es pot fer esperar gaire el moment en què la situació arribi a un punt insostenible. La guerra, tantes vegades exaltada per Mussolini i tant sovint promesa per Hitler, podria, als ulls dels dos dictadors, aparèixer com una solució. No és improbable que en les sales de la villa Pisani o en un passeig en gòndola, s'hagi previst i estudiat aquesta eventualitat i calculat les conseqüències que en podrien derivar. Si no fos així, per què propugnar el rearmament i ésser adversaris de les garanties de seguretat i de les reduccions graduals dels armaments? Mussolini i Hitler ara parlen de pau: per què, aleshores, no ajuntar-se als que proposen de llançar les armes? Ja no és d'actualitat l'adagi llatí *si vis pacem para bellum*; qui vol de debò servir la causa de la pau, no ha de fer sinó reduir els armaments. Però d'això els dos dictadors no volen ni sentir-ne parlar, ni permeten que es pugui aconseguir.

No volem pas dir que poques setmanes després de l'entrevista de Venècia, o després de la probable de Berlín, esclati la guerra; però no és desproporcionat de considerar l'entesa italo-alemanya com el més gran perill per a la pau.

* * *

A brevíssim interval de la reunió de Venècia, n'hi ha haguda una altra a Bucarest. Però no s'ha de témer que d'aquesta s'originin pertorbacions de la pau europea.

Aquests dies s'ha reunit a la capital romanesa el Comitè permanent de la Petita Entesa, compost per Benes, que el presideix, Titulesco i Jeftitch, i a la sessió d'ahir assistí Barthou, arribat a Bucarest amb aquest objecte.

Aquesta reunió d'homes que són els majors exponents de les forces democràtiques d'Europa, vol fer possible d'evitar la guerra amb una compacta unió dels països que no la desitgen. Al voltant de França, que ha dedicat la seva millor activitat diplomàtica a la formació d'aquesta unió, es troben Bèlgica, la U. R. S. S., la Petita Entesa, els Països Balcànics.

Es clar que, per tal d'esquerdar aquest bloc, no manquen intrigues ni es deixa de fer circular notícies tendencioses, la darrera de les quals és que Iugoslàvia es nega a reconèixer el govern de la U. R. S. S. Però la comunitat d'interessos, els desigs de pau, la vàlua dels homes dirigents, constitueixen motius de creure que serà mantinguda la unió d'aquests països — entre els quals hauria d'estar Polònia —, i això farà possible de sufocar els desigs pertorbadors dels governs dictatorials.

* * *

Heus ací la diferència entre la reunió de Venècia i la de Bucarest. La primera, origen de temences i amenaces de guerra; la segona, de confiança en l'esdevenidor i promeses de pau. Aquella, tinguda entre representants de països amb règim dictatorial; aquesta, entre països de règim democràtic.

TIGGIS

CAMISERIA FITO BARCELONA

Exit en la mida
Corbates inarrugables
Pijames a bon preu
JAUME I, 11
Telèfon 11655

PER A FOTOGRAVATS, LA CASA

ANTONI MARTI

Màxima rapidesa ■ Màxima qualitat

AVINYÓ, 19, pral. : Telèfon 17047 : BARCELONA

(c) Ministerio de Cultura 2006

EL CINEMA

TEMES DEL MOMENT

Final de temporada

No caldria saber quin dia som, per constatar que estem ja a les acaballes de la temporada. N'hi ha ben bé prou amb veure els programes actualment en exhibició, ja que en aquest punt els nostres empresaris fa temps que segueixen una tàctica molt clara. Quan endevinen que el públic, ja sigui per la fatiga de nou mesos consecutius d'estrenes, ja sigui per les molèsties d'una temperatura poc adequada, no té massa ganes de concórrer als cinemes, s'afanyen tot seguit a llevar-li aquelles poques ganes confeccionant programes d'escassa qualitat.

No sabem fins a quin punt la tàctica aquesta és encertada, ni ens interessa massa aclarir-ho, però en una temporada com aquesta en què les coses excellents han abundat, hauríem preferit, en benefici de tots, que les bones pellícules haguessin vingut més repartides. Tampoc creiem que els *stocks* estiguin tan apurats per recórrer als films a què hom recorre. No hem vist encara *Dama per un dia*, que ja s'ha donat a Madrid, ni tampoc *Reunió a Viena*, que hom ve anunciant des del principi de la temporada. El que passa és que films que ens pertocava veure ara, les empreses els guarden per l'any que ve, en perjudici de l'actualitat de l'espectacle.

I amb tot, un xic de descans, un paréntesi amb el pretext de l'estiu, s'imposa de debò. Penseu amb quin ritme més vertiginós els films s'han estat succeint durant nou mesos. Hom arriba a aquella insensibilitat producte de la saturació. Per tal de valoritzar millor els films, importa doncs respirar un xic, i també per a reposar-se de tantes impressions, que s'han succeït amb prou precipitació perquè es tingui la sensació que no les hem acabades d'assimilar prou bé.

Es en arribar aquí que un pla ben confegit de represes podria tenir una gran utilitat i beneficiar públic i empreses. Un mitjà de reveure els grans films que quan l'estrena, sollicitats per altres novetats, no poguérem veure sinó una sola vegada, i un mitjà també de veure per fi i en bones condicions aquells que ens passaren per alt. En bones condicions, diem, ja que aquest any bé es pot dir que, una volta trets del cinema d'estrena, la majoria dels films americans han estat sotmesos a la perversió que significa el doblatge, escamotejant d'aquesta manera a la majoria del públic un sens nombre de belleses cinematogràfiques.

«Peggy del meu cor!»

DUES ESTRENES

Entre les darreres estrenes destacarem *Peggy del meu cor!* i *Rosa de mitja nit*.

El contingut d'aquest darrer film no correspon per res a la carrincloneria del títol adoptat aquí. Es un film bàrbar i realista de William Wellmann, del qual precisament ens ocupàvem ací en el número passat. Es encara una d'aquelles històries, tan freqüents en el cinema americà, d'un o d'una homicida que el tribunal absol en compendre els mòbils del crim. Històries que tracten d'apiadar el públic sobre la dissort de la malaventurada protagonista posada en tan mal pas per culpa d'una societat cínica i cruel, damunt la qual recau de ple la responsabilitat de l'acte. Explicacions que llur mateixa generalitat les obliga a no ésser ni massa explícites ni massa profundes.

Els *gangsters* de William Wellmann, bàrbars que abufetegen llurs consòcies sense miraments de cap mena, ens van molt bé. Els trobem més justos que aquells *gangsters* simpàtics, dels quals el cinema americà ha fet un abús del tot intolerable.

En *Peggy del meu cor!* hem revist Marion Davies, sens dubte una de les figures més interessants de Hollywood. Sense caure en la temptació de fer càlculs, devem tanmateix convenir que l'excellent actriu ha de tenir ja uns quants anys i que, amb tot, ací, en el paper d'una noieta d'un poble pesquer d'Irlanda, trasplantada de cop i volta en un medi aristocràtic, Marion Davies fa meravelles, encarnant aquest rol d'un personatge en plena adolescència de faisó insuperable que recorda les bones actuacions de Mary Pickford, Marion Nixon o Janet Gaynor.

Dos films que es veuen sense avorriment. No gosaríem anar més lluny pel camí dels elogis. Es poca cosa, però, pel temps que som, sembla que és bastant.

JOSEP PALAU

PUBLI-CINEMA

Passeig de Gràcia, 57. — Telèfon 79681
De les 5 tarda a la 1 matinada
SIENT UNA PESSETA

CURIOSITATS MUNDIALS
Interessants reportatges Fox Movietone
EL RESTAURANT AMBULANT
Divertit dibuix sonor Territone
NOTICIARI FOX SONOR
Noticies d'Espanya.
NOTICIARI FOX SONOR
Internacional
A L'ENTORN DE L'ACROPOLIS
Catifa Màgica de Movietone

—Per què t'has comprat tots aquests mallots tan cars si el metge t'ha prohibit els banys de mar?

—Però no m'ha prohibit pas portar mallot!

(*Ric et Rac*, París)

JUSTICIA MEDIEVAL

—Què ha fet?

—No ho sabem. No ha volgut confessar de cap manera!

(*Ric et Rac*, París)

PANORAMA

Avui al Kursaal

Després de l'èxit que obtingué la primera sessió de cinema amateur que tingué lloc dilluns al Kursaal és natural que hi hagi expectació per conèixer la resta dels films seleccionats pel jurat del concurs celebrat per la secció de cinema del C. E. de C., films que es projectaran avui a la nit al mateix local, amb motiu del qual hom espera que el públic barceloní, curiós de conèixer aquesta modalitat cinematogràfica, acudirà nombrós al Kursaal.

Paraules de bon sentit

A Liverpool hi ha hagut una reunió de l'Institut del Film, en la qual P. Q. Neve Foster ha dit sobre els films documentals, segons la ressenya del *Manchester Guardian*:

«La situació actual del film documental correspon a una literatura en la qual no hi hauria res entre la prosa escrita en frases lapidàries per a ús dels infants i els llibres incomprensibles per al profà de Gertrude Stein, tan admirada per certs esnobs.

»Els productors comercials tenen tanta por de no ésser compresos que obliden que els espectadors no són necessàriament uns imbècils, mentre que els cineastes dits d'avantguarda sovint no tenen més que la pretensió de fer films ininteligibles.

»Ens manca un diari cinematogràfic el nivell intellectual del qual estigui a l'altura del del *Times* o del *Manchester Guardian*. Podríem veure una revista setmanal filmada que pogués ésser comparada amb els bons magazines i les revistes serioses, i no amb la premsa àvida de sensacions.»

Reaparició de Nancy Carroll

Vetaquí un nom que feia temps havia desaparegut dels *casts*, i ara ens el tornem a trobar en els programes neoyorquins.

Ha fet la seva reaparició en *Springtime for Henry*, i s'hi mostra millor que mai. Més prima, més picant, millor actriu, ha fet una impressió talment favorable que ha estat de seguida contractada per llarg temps i se li ha encarregat, per començar, un dels principals papers del pròxim film de Frank Capra, *Broadway Bill*.

Pel que fa a *Springtime for Henry*, Nancy Carroll té per company Otto Kruger. La posta en escena és de Frank Tuttle i els crítics la troben molt brillant a estones. Aquesta desigualtat ve d'haver volgut fer un film entre intellectual i popular, sense satisfer prou bé ni un desig ni l'altre.

Epitafi

Els departaments de propaganda de les cases editores no planyen res, ja és sabut. Es gràcies a ells que entre certs aficionats al cinema circulen les absurditats més exagerades i les idioteses arriben a ésser la normalitat. Per això Will Rogers es té pensat aquest epitafi:

«Passant! No sóc pas jo el responsable de totes les rucades escrites sobre mi i la meva vida.»

Nous aparells de ràdio i de cinema

La prestigiosa firma Plató Texidó presentà dos magnífics stands, installats al Palau n.º 1. El stand n.º 373 era dedicat exclusivament a la famosa marca CLARION, la qual presenta 25 novíssims i originals models, figurant entre ells ràdio-fonos amb canviadors automàtics de discos, veritable meravella de la tècnica. Els aparells per a ones extracurtes i per a tota mena d'ones criden l'atenció dels aficionats per la seva superba presentació i funcionament singular. CLARION ha consolidat, en la nostra Fira de Mostres, la seva justa fama.

Al stand n.º 373 bis, la casa Plató Texidó presentà les seves pròpies construccions FERM, i per la quantitat i qualitat d'articles exposats collocà com sempre molt alt el prestigi de la nostra indústria. Cridà en alta manera l'atenció dels visitants una emissora FERM tipus 200 wats, de característiques idèntiques a les installades a Girona, Lleida i Ceuta. En el mateix stand s'indicava que es troben en construcció les emissores de Ràdio Associació de Catalunya EAJ 15 i la de l'Ajuntament de Barcelona (Departament de Circulació), la qual cosa demostra que les emissores FERM competeixen en qualitat amb les extrangers de major anomenada.

Desvetllà l'interès dels cinematografistes una installació completa de cinema sonor, que pel seu reduït volum i el seu preu econòmic posa el cinema sonor a l'abast de totes les empreses.

Els motors, contínua, trifàsics i monofàsics d'inducció i repulsió, extractors d'aire, interruptors, aparells de mesura, pick-ups i altres articles que figuraren en aquest stand (un dels millors de la Fira) foren presentats en forma impecable, la qual cosa motivà incomptables felicitacions a la casa expositora.

Un bon film color de rosa

Tot París parlava de *Little Women*. I hem anat a veure *Little Women*.

Potser mai no havíem trobat els cartells cinematogràfics tan farcits de films extrets d'obres literàries com durant la temporada que està a punt de morir. La llista és llarga i bigarrada: *La femme idéale*, de G. Oudard; *Dîner à huit*, de Vicki Baum; *La rue sans nom*, de Marcel Aymé; *Le train de 8 h. 47*, de Courteline; *Le roi Pausole*; *L'homme invisible*; *Liliom* (nova versió, per Fritz Lang); *Madame Bovary*; *Sapho*; *Nana* i, segurament, d'altres que a hores d'ara ja hem oblidat, han passat o intentat passar del llibre a les bobines, de la tardor ençà. Ha estat per simple coincidència, per esgotament imaginatiu dels escenaristes o per prudència comercial de temps difícils aconsellant d'aprimar el risc operant sobre canemassos que ja hagin fet les seves proves en un altre camp?

Katharine Hepburn

Tant se val. Però si el motiu real fos aquest darrer, hauríem de dir tot seguit que és un motiu ben innocent. Escalonant els títols citats segons una jerarquia de mèrits exclusivament cinematogràfica, es faria una sèrie absolutament desaparellada amb la que obtindríem repetint l'operació regintnos per la pauta del valor literari. En definitiva, tot depèn en primer lloc de les mans on va a parar la novella, drama o comèdia destinada a transmigrar a la pantalla. El resultat pot oscillar des del rave integral que Marcel Pagnol — excellent comediògraf, mediocre cineasta darrerament emboscat sota el pseudònim de Roger Richebé — ha fabricat filmant aquella llauna monumental que és *Les Demi-solde* de D'Esparbès, fins el film deliciós obtingut per George Cukor adaptant una simple novella blanca americana: *Little Women*.

No hem llegit mai aquesta novella de l'escriptora Louisa May Alcott. Sabem, només, que fou publicada fa més de seixantacinc anys, que ha estat traduïda al francès amb el títol de *Les quatre filles du docteur March* i que ha entendrit profusament unes quantes generacions d'adolescents nordamericanes. Algú digne de crèdit ens assegura que el llibre no té res de banal, afegint que Louisa M. Alcott és d'un valor estimable dintre la novellística rosa, com si diguéssim un Josep Maria Folch i Torres cosit a mà.

En tot cas, l'anècdota transposada té totes les característiques d'un gènere inconfusible. Som al Massachussets de 1864, en plena guerra de Successió. La família March, mig arruïnada per les prodigalitats d'un pare que vol de totes passades l'alliberació dels esclaus i és metge a les files nordistes, viu entre privacions. Meg, Jo, Amy i Beth, les quatre noies de la casa, consolen alegrement llur mare i escampen pertot arreu efluvis de bellesa i de bondat. Meg es guanya la vida regint la casa d'una família amiga. Jo, la més valenta i decidida, fa companyia a una vella tia repatània que, en el fons, deu ésser un tros de pa. Amy, un xic cap-verd, i la petita Beth, encara estudien. L'amor arriba. Meg es casarà amb un galan minyó, fent el sord a les recriminacions de Jo, temerosa que el matrimoni les desuneixi. Un veí ric, gentil i tímid és rebutjat per Jo en declarar-li la seva passió per ella i el pobre noi seria ben malaurat si, més tard, no trobés un consol en l'estimació d'Amy. La pobra Beth mor amb aquell pòsit de melangia que duen els infants predestinats a anar al cel amb poca feina. Jo acaba trobant-se sola a Nova York, lluitant per a fer conèixer les qualitats d'escriptora que porta dintre. A darrera hora també obtindrà la felicitat en conèixer l'anomenada i l'amor d'un company que, si bé és veritat que no fa un goig excessiu perquè és alemany i a més a més professor, val més or que no pesa.

Ara imagineu la dificultat que hi ha en manejar aquests elements tot alliberant-se de crear personatges ensucrats, d'aquells que, per reacció, us fan trobar interessant i simpàtic el pitjor bandarra. I imagineu, també, el risc que es corre, fugint d'aquest perill, de caure en el contrari component una caricatura burlesca tarada de suficiència. Per un nou miracle del tacte i del bon gust, *Little Women* evita igualment els dos esculls. Sense tenir res de complicats ni molt menys, els personatges irradien una vida amable i lleugera, hàbilment distanciats del cartó amb què es pasten els ninots primaris. L'atmosfera és convencional de cap a peus, postulant un món de caramel on tothom posseeix sentiments òptims i puríssims, però adquireix relleu i preu per la traça amb què és muntada i per la gràcia d'una poesia simple que des del primer instant aconsegueix captar-se la ingènua simpatia del públic més maliciós.

El film potser es fa un xic llarg per voler narrar massa incidents episòdics, la interpretació dels quals no és pas sempre de la mateixa qualitat. Algun discret cop de tisora al *scenario* l'hauria arrodonit considerablement. Així i tot, pot reclamar amb justícia un lloc d'honor en la campanya on han brillat produccions de la categoria d'*Enric VIII*, *L'home invisible*, *Sérénade à trois* i *Okraina*.

Discretament incorporat a la direcció cinematogràfica per *Dinner at eight*, amb *Little Women* George Cukor ha demostrat prou posseir la pasta d'un bon postor en escena.

Però, si no és un desagrait, ja cal que conservi una estima preciosa per Katharine Hepburn, collaboradora insubstituible del seu èxit encarnant el paper de Jo. Director i actriu repeteixen la bella sorpresa que ara fa un any originava *Liebelei*. Amb l'avantatge que Katharine Hepburn és una artista encara superior a Magda Schneider. No té res de la «noia maca». Però fa bonic, és intelligent, és expressiva, és graciosa i fina com poques se'n veuen. Reunint aquests dons magnífics, es comprèn que d'un salt s'hagi plantat al primer rengle del bo i millor que Hollywood compta actualment entre els actors dels dos sexes, amb o sense *appeal*.

ALBERT JUNYENT

París, juny.

III Fira del Dibuix

Passeig de Gràcia, entre
Plaça de Catalunya
i Corts Catalanes

Són els volums III i IV de la "Col·lecció Balagué". Bellament relligats a pessetes 4. En totes les llibreries, quioscos i carrer de Muntaner, 42

(c) Ministerio de Cultura 2006

EL TEATRE

Possibilitat d'un music-hall

II

En ésser enderrocat l'Eldorado, el music-hall d'atraccions, que a aquell teatre i al Principal Palace havia conegut dies de gran esplendor, pot dir-se que va desaparèixer de Barcelona. Ailladament, n'hem admirat després repetides i magnífiques manifestacions, de vegades excepcionals; cal, només, recordar els noms de Grock, de Maria Valente, de Roland Dorsay, de Louis Douglas, de Joe Jackson, de Marie Dubas, de la matèixa Argentina. Però Aquests números no els hem vist coronant un programa, ni formaren part mai d'un pla artístic que un empresari hagués traçat per endavant. En matèria artística, la majoria dels nostres empresaris de music-hall viuen al dia, igual que en l'ordre econòmic, i quan donen alguna atracció d'aquestes, compteu que gairebé sempre és perquè els ha caigut del cel.

Es refugià encara algun temps, el music-hall d'atraccions, en les revistes d'espectacle. Sempre era un consol. Els Kerva trobaren, així, acollida al Nou; Harry Wills, al Còmic, i Lydia Johnson, al Tívoli. Algunes d'aqueixes revistes arribaren a constituir a casa nostra el music-hall per excellència. Però vingueren els autors madrilenys, de lletra i de música, i ens ho tiraren tot a rodar. Hem fet marxa enrera. La xavacanada, quan no la pornografia, i el mal gust han envaït els nostres escenaris de revista. A Barcelona, el music-hall té ara com a últim refugi, per a les seves aparicions esporàdiques, el circ i el cafè-concert. El circ pot molt bé presentar un número com el de les tres Dorvils. El cafè-concert ens ofereix, de tant en tant, una Nati Morales o una Eloísa Albéniz.

Yvonne George

La manca d'un music-hall veritable ha estat, potser, una de les causes que, confonent els termes, fos ací aplicada també la denominació de music-hall, per extensió, al cafè-concert, i que aquest, en els seus programes, doni sovint atraccions que escaurien millor a una escena de music-hall. La confusió, però, no s'ha produït ni es produirà mai del tot. Per què? Perquè, com deia la setmana passada, l'organització i el sistema de funcionament d'aquests espectacles mal anomenats de music-hall, resten de cafè-concert. L'empresari acostuma a tenir ànima de florista, i per damunt la qualitat d'una artista i el resultat de públic que n'hagi de treure, calcula la seva capacitat a fer destapar *botellitas* o la seva resistència a beure cock-tails de deu pessetes. Un bon music-hall, per a molts dels nostres empresaris, ha de comptar amb llotges, el més íntimes que sigui possible. La llotja és més important que l'escena.

Es clar que, atesa l'escassa cabuda dels nostres cafès-concerts, no és possible «defensar-se» d'altra manera. Així, almenys, ho confessen els que els regeixen. Haurien de començar, per tenir raó, per provar d'orientar llurs espectacles cap a nous viaranys. A l'escenari, per a treballar, artistes; al cabaret o al *foyer*, per a beure, entrenadores. A l'escenari, en lloc de trenta dones sense pena ni glòria, vuit o deu artistes de talent, amb un número final, naturalment, que completés el programa. Aleshores, la paraula music-hall, tot i tractant-se d'un cafè-concert, seria tolerada. Números com el de Mayol, com el de Nitta-Jo, com el de Saint-Granier, com el de la malaguanyada Yvonne George, com el de Lucienne Boyer són, sense discussió, de music-hall, encara que procedents del cafè-concert. Però jo preferiria veure Saint-Granier o escoltar Lucienne Boyer més aviat a l'Excelsior que al Tívoli. I estic segur que a l'Edèn-Concert no hauria trobat Yvonne George la indiferència amb què va rebre-la el públic de l'Eldorado.

JOAN TOMAS

No torneu a casa sense passar per la FIRA DEL DIBUIX. I no hi torneu amb les mans buides

CAMISERIA FITÓ BARCELONA

Exit en la mida
Corbates inarrugables
Pijames a bon preu
JAUME I, 11
Telèfon 11655

Teatre català subvencionat

Quan escrivim aquestes ratlles, no sabem fins a quin punt serà mantingut l'acord provisional de la Comissió encarregada de concedir la subvenció de 80.000 pessetes a una empresa, per a la pròxima temporada de teatre català. En principi, els senyors que componien la nombrosa comissió — massa nombrosa—es decidiren subvencionar l'empresa Aluges-Nicolau. Després s'ha dit que potser hom es decidiria per partir la subvenció entre l'esmentada empresa i el senyor Burgues.

Aquestes són les notícies, més ben dit, els rumors; ignorem si responen a la realitat dels fets.

* * *

Com que, al cap i a la fi, es tracta de 80.000 pessetes, l'afer de la subvenció ha provocat un notable enrenou en el generalment endormiscat món del teatre. Es comprèn. El que ja no es comprèn tant, és el criteri que va presidir la tria de les persones que havien de concedir la subvenció. No ens referim concretament a ningú. Entre aquestes persones hi tenim estimats amics nostres, i els que no són amics, ens mereixen totes les consideracions. Quedi, doncs ben clar que no alludim personalment a ningú. L'únic que trobem equivocat és el criteri amb què fou feta la tria.

En la comissió hi trobem els noms de deu autors dramàtics, consagrats o inèdits. Doncs bé: nosaltres creiem que no n'hi havia d'haver cap. L'autor, tant si compta amb totes les facilitats per estrenar, com si compta amb molt poques, és el menys indicat per dir a qui s'han de concedir 80.000 pessetes per a fer teatre.

Vulgui's o no, l'autor està lligat per una sèrie d'interessos que li priven de jutjar amb plena imparcialitat la conveniència de subvencionar una o altra empresa. Per raons d'amistat, de conveniència, o d'aquestes terribles simpaties i antipaties que es crien en l'atmosfera carregada dels escenaris, l'autor es desempallegarà difícilment dels compromisos d'ordre moral o material que faran decantar el seu vot cap a una o altra banda, passant pel damunt de la missió justiciera que li ha estat encomanada.

Deu autors en actiu són els menys indicats per a concedir una subvenció de teatre, per la mateixa raó que ho serien deu pintors o deu músics si es tractés d'una subvenció de pintura o de música.

* * *

Sembla que al debat de les deliberacions, la Comissió va tractar seriosament de declarar desert el concurs.

Per què?

Suposem que seria perquè cap de les empreses que hi concorrien no oferia les garanties suficients a què aspirava la comissió. Sortosament, aquesta actitud, que hauria constituït un greu error, fou superada de seguida.

Hauria constituït un greu error, perquè cal no confondre les magnífiques i generoses ilusions que hom es pot fer sobre el teatre català i l'estat real del mateix teatre català.

Jo no sé quins projectes presentaven les empreses que acudiren al concurs; se m'ha dit, només, que una d'elles prometia un cicle de gran teatre, que anava des de la tragèdia grega fins a Bernard Shaw, passant per una obra de teatre hindú.

Aquests propòsits, meritíssims per a ésser exposats en una brillant conferència a l'Ateneu Enciclopèdic Popular, no tenen res a veure, ens sembla, amb els propòsits que animaven les corporacions públiques en concedir una subvenció. Aquí es tracta—o almenys s'hauria de tractar—de fer una temporada de teatre normal. I en dir teatre normal, volem dir teatre digne i d'una forçosa qualitat literària, però volem dir també teatre per al públic, per al més gran públic possible.

El dia que tinguem un teatre que satisfaci plenament els gustos de l'espectador mitjà, podrem començar a pensar a fer un teatre d'art, un teatre d'experiments, un teatre revolucionari. Altrament, seria funestíssim invitar els joves autors a empendre-se-les pels camins de la més noble i ambiciosa extravagància, quan encara tenim per fer el teatre mitjà, el teatre que, per entendre'ns, en direm de bulevard, que és, ni més ni menys, la pedra angular de l'edifici del teatre nacional. Quan tinguem a Catalunya, guardant totes les distàncies, l'equivalència del que són, per exemple, a França, un Bourdet, un Achard, un Pagnol, un Jeanson, un Deval, un Guitry, un Bernstein, un Savoir, serà hora de poder exigir també l'equivalència d'un Jean Cocteau, d'un Jean-Jacques Bernard, d'un Lenormand, d'un Crommelynk.

Mentrestant, tot el que sigui voler començar la casa per la teulada, no serà altra cosa que demanar peres a l'om o, més clar, diners a la Generalitat.

* * *

Aquest famós cicle de teatre ens ha frapat particularmente la imaginació perquè, ell i la idea que l'informa, representen als nostres ulls i simbolitzen el fals refinament, la falsa intellectualitat, el fals bon gust que han volgut imposar a Catalunya figures i prestigis adulterats. Aquesta mentalitat que, per cercar un exemple viu, direm que resumeix i il·lumina la grotesca figura de la senyora Aurea de Sarrà enmig del seu clan, ha d'ésser foragitada a fum de sabatots de tots els medis on la dignitat literària del país jugui algun paper.

* * *

I per acabar, no serà de més recordar que la subvenció de 80.000 pessetes se la mereix, en primer terme, l'empresari que asseguri, seriosament, tenir els millors actors, el millor director i el millor teatre, i es demostri que els tingui.

I tampoc serà inútil recordar que el millor teatre, salvant unes condicions prèvies de confort, és *sempre* aquell on s'hi dóna un espectacle que interessa al públic.

JOSEP MARIA PLANES

Sota la llum dels reflectors

MINUTO

Quan algun artista anunciat es posa malalt o quan tots els intermediaris fan bolos i l'empresa no en troba enlloc ni regalats, actua al Circ Barcelonès Minuto, *enciclopédico*. Aquests dies hi ha treballat amb l'Onofroff, del qual parlarem més avall. Minuto — ens sembla que és italià — es presenta amb frac, copalta i una capa fins als peus. Fa pensar en aquell Comte Dràcula tan bo que interpretava l'impagable Carlos Villarias. I, davant una indumentària tan fúnebre, sembla talment que, com exclamava el Comte Dràcula quan baixava les escales sense fi, el canelobre a la mà, els ulls en blanc i submergit dins tot de xiscles de dona, lladrucs de gos i rogalls agònics, sembla talment que Minuto, aparentment sorprès per l'estrèpit dels aplaudiments de la *claque*, que subratllen la seva aparició, hagi d'exclamar també amb la veu d'ultratomba: *Son los hijos de la noche. ¡Qué canto tan armonioso tienen!* Trenta o quaranta anys de rodar pels escenaris polsosos de teatres de cinquè ordre han fet néixer a la cara de Minuto tres somriures mecànics, sempre iguals, inexpressius com els d'una màscara de cera, que ell col·loca sempre en el mateix moment i amb un automatisme perfectament sobrerealista. El de sortida, amarat de simpatia comunicativa; aquell, inefable, amb el qual amenitza tot el seu treball, i el que clou tots els seus números: un pam de boca triomfalment oberta, amb aquella íntima satisfacció de l'home que acaba de fer una mediocritat sense que el públic el bufés. Aquests tres somriures tenen una cosa de comú: el dramatisme colpidor del derrotat, la tragèdia terrible de l'individu que ha de fer els mil equilibris per a poder menjar. Minuto diu uns xistos de *Blanco y Negro* d'abans de la guerra amb la *suegra* per protagonista. Toca menys que discretament el xilofon. Cap interès. Només l'encís de la cosa anacrònica. Però fa unes imitacions de directors d'orquestra del segle passat dignes de comentari.

Bon music-hall: Desha, de la parella Desha & Myro

Aquestes imitacions, afeccionades per Frègoli i caigudes temps ha en desuetud, Minuto les ressuscita amb una gràcia extraordinària, un gran caràcter i un perfum d'època considerable. Es la seva època i la sent. Minuto treu uns bigotis i unes patilles postissos i sublims, que ha d'haver adquirit en alguna subhasta de sastreria de gran teatre d'òpera vuitcentista. Imita el compositor Charles Lecocq dirigint la seva obra mestra, *La filla de madame Angot*. El Barcelonès s'estremia en recordar amb nostàlgia que quan era jove la mateixa obra es representava en el seu escenari davant un públic de *gomosos* o *pisaverdes* molt més distingit que el d'ara. Minuto imita també el músic austríac Franz de Suppé, i el famós Offenbach, i un director de banda anglès dirigint la marxa d'*Aïda*.

Tot això, dotat d'un poder de suggestió enorme, ens ha rejovenit i ens ha transportat a la nostra adolescència quan a casa ens portaven al Liceu i només sentíem parlar, sopant, de la romansa *O paradiso!* de *L'Africana* o del *raconto* del primer acte de *La Bohème*. Tot això ens ha transportat a una època que enyorem intensament. I tot això sempre s'agraeix profundament.

EL GRAN FARSANT

Existeix una mena de follia col·lectiva que empeny el gros públic, suggestionat segurament per una publicitat abundant, a idolatrar amb deliri les pitjors mediocritats. Per exemple, el públic de Novetats riu rabiosamen el més petit gest, encara que no tingui cap gràcia, d'Antoni Palacios, un tenor còmic dolentíssim. I el del Barcelonès reacciona de la mateixa manera davant la primera paraula que pronuncia aquella *piltrafa mema* que es diu Ramper. Com el del Poliorama riu histèricament així que s'aixeca el teló quan representen una obra de l'esgotat Muñoz Seca. Només a una suggestió col·lectiva com aquesta es pot atribuir l'èxit d'Onofroff. No el descobrirem. Segurament no hi ha un barceloní que no el conegui. Però aprofitem la seva recent actuació al Barcelonès per a dedicar-ne quatre de fresques al seu cinisme. I apressem-nos a dir que sembla mentida que aquest Gran Farsant hagi arribat on ha arribat enredant la gent, fent el que fa, que no fa res. Absolutament res. I aquesta anomalia fa cinquanta anys que dura.

El teatre estava ple. Encara? Encara! Després d'un *boniment* inacabable i pseudocientífic, que si no fos d'ell tothom hauria xiulat, va demanar que pugessin alguns espectadors. Tres minuts de silenci. I de les darreres files es precipiten deu galifardeus descamisats, que no cal ésser gaire viu per endevinar que són comparses pagats. Però heus ací que tres joves de la primera fila els imiten. Onofroff no s'ho esperava, es veu. I els esguarda de reüll amb recel. I comença la farsa. Onofroff prova dos comparses. Serveixen. Després, amb una gran naturalitat, examina els tres joves de la primera fila. I amb un cinisme del qual ningú no s'adona, els acomiada amb aquella elegància desimbolta i els diu que no serveixen. Els tres joves retornen a la primera fila amb la cua entre cames. Prossegueix l'examen. I tots els altres comparses són acceptats. El públic no protesta. Es incomprensible. Sembla mentida que hi hagi tanta llana al clatell. Després, mentre dura l'espectacle, tota aquesta gent pagada, *hipnotitzada* per Onofroff, fa la comèdia més grossera, més visible i més revoltant. Però el públic no ho veu. I s'hi diverteix de valent. I omple el local cada dia que el Gran Farsant hi treballa. I això fa cinquanta anys que dura. Només a una follia col·lectiva com la que hem comentat, es pot atribuir l'anomalia que un desaprensiu i un barrut com aquest hagi pogut enredar la gent durant deu lustres.

DESPRÉS DE L'ÈXIT DE FLORELLE

Joan Tomàs ha aprofitat l'èxit extraordinari de l'extraordinària Florelle per a tractar aquí, amb la seva clarividència acostumada, el tema de la possibilitat d'un music-hall a Barcelona. Andreu A. Artís també n'ha parlat des de *L'Opinió*. Encoratjat per aquest èxit de Florelle, es diu que l'Excelsior pensa presentar la pròxima temporada diverses atraccions internacionals. Molt bé. Però caldria modificar el complement de programa. Car mentre els nostres empresaris confonguin llastimosament el music-hall d'atraccions amb la desfilada inaguantable de vint o trenta dones, no hi ha absolutament res a fer. Ja ho ha dit justament Joan Tomàs. A l'Excelsior, Florelle anava precedida d'una sèrie d'*artistes* vistes i revistes als concers del Parallel. Aquestes noies actuaven dues vegades. Això, a l'Apolo o al Moulin, només ho fan quan falten dones. I això, tan saborós en el seu ambient, és insuportable en un veritable music-hall. Aquesta desfilada monòtona de xicotes és l'anti-music-hall. Music-hall és, essencialment, diversitat; és allò que ens oferia l'enyorat Bayés al Principal. El trio Bel-Air, els Boganny, Chester Kingston, Fortunello i Cirinello, Yvonne George, Oy-Ra, Tré-ki, Misguett et Maxly, Mado Minty, la Mistinguett, Van Duren, Edmonde Guy, Chevalier, Mayol... I tot això, naturalment, no té res a veure amb la desfilada inacabable de dones més o menys boniques. Que els nostres empresaris en prenguin nota.

SEBASTIÀ GASCH

LA MEDICINA CATALANA
PORTANTVEU DE L'OCCITANIA MEDICA

ÉS, DOCTOR, LA VOSTRA REVISTA

EL NÚMERO DE JUNY ÉS MONOGRÀFIC I DEDICAT A
HEREDOLUES

Aneu al Circ Frediani

La coneguda família Frediani, amb el seu circ ambulant, serà demà a Vilafranca del Penedès.

Ha corregut ja, aquesta temporada, una bona part de les encontrades lleidatanes, unes quantes poblacions de l'Alt Llobregat i unes quantes més de la comarca d'Igualada, i a tot arreu ha trobat l'acollida generosa que el nostres públics saben tributar als artistes que fan de l'art una religió, a la qual es consagren exclusivament, i que, com els Frediani, conserven a través dels anys, i d'una banda a altra de Catalunya, un espectacle tan tradicional, tan pur, tan emocionant i alhora tan alegre com el circ.

Hem d'esperar que en els llocs que visitaran encara aquest estiu els Frediani, continuaran rebent les mateixes mostres de simpatia de què fins ara han estat objecte. Els amics de MIRADOR poden contribuir-hi molt. Siguin aquestes ratlles, per a ells, una recomanació sincera.

—A mi cap dona m'ha fet tornar ximple.
—Doncs, qui ha estat?

(*Vart Hem*, Estocolm)

(c) Ministerio de Cultura 2006

LES LLETRES

ELS LLIBRES

Xavier Benguerel, *La vida d'Olga* (Colecció Balagué).— **Ignasi Agustí,** *Diagonal.* (Impremta Altés)

Fa molt poques setmanes que jo parlava, damunt d'aquestes planes, d'una novella de Xavier Benguerel. Amb poc dies de diferència, ell publicava un segon llibre, i establia, gairebé, un rècord en aquests moments de depressió literària. Cal admirar l'autor d'*El teu secret* pel seu heroisme de novellista i desitjar que això sigui la revelació d'una vocació incoercible de creador de ficció, en el sentit que empren el mot els anglesos.

Xavier Benguerel

La vida d'Olga fa un so totalment diferent al de les dues novelles anteriors de Benguerel. En aquest llibre el novellista ha abandonat els seus adolescents apassionats i la narració en primera persona i ha volgut fer una novella conjugal, si el qualificatiu és permès. La deu extraordinària de conflictes dramàtics més o menys sorollosos que és la vida matrimonial, en la qual els francesos i anglesos han poat tantes inspiracions, fins a fer-ne gairebé la base d'un vast sector de novelles, ha temptat aquesta vegada Xavier Benguerel. El tema és molt poc explotat en la literatura catalana, potser pel fet de la general sordidesa de la nostra vida social i per una mena de pudor collectiu, però ha donat ja, almenys, dues bones novelles com *L'amor retrobat*, de Carles Capdevila, i el *Rubèn*, de Jeroni Moragues. Segurament, però, la manipulació d'aquestes coses deu necessitar una experiència considerable o una penetració psicològica exemplar, i per això el conflicte que s'imagina Benguerel en *La vida d'Olga* no acaba de justificar-se prou perfectament, i sobretot de la banda de la muller. Un home jove, després d'un quant temps de matrimoni infecund amb una noia tanmateix deliciosa exteriorment i molt ben proveïda de dots interiors, si hem de creure l'autor, ordeix un idilli amb una dona que l'atzar l'ha dut a protegir. La tendresa d'aquesta segona muller clandestina, la prometença que ben aviat li fa d'un fill, lliguen Octavi en aquesta llar illegítima mentre l'allunyen de la seva esposa legal. L'amant mor en el part i l'home resta amb el fill i amb el dolor. Però aleshores, com és natural, torna vers la seva muller, pel camí de la gelosia, primer, i després pel de la tendresa. La represa del lligam conjugal és refermada, al capdavall, per l'adopció de l'infant illegítim per la muller. Aquesta simple història és contada d'una manera molt llisa, sense anècdotes accessòries ni figures secundàries, i el que emplenaria aquesta part exterior, gairebé inevitable en una novella, és curullat amb llargues planes de psicologia i amb freqüents intervencions del lirisme, que el bon poeta que és Benguerel aconsegueix en molts moments d'enlairar i embellir.

Però tot i que el llibre faci de bon llegir, gràcies al bell estil de l'autor (llàstima només que una puntuació absurda, plagada de comes esgarriacres, el perjudiqui!), sempre teniu la sensació d'acarar-vos amb unes idees i uns sentiments que el novellista crea de la seva imaginació, i que no han passat pel sedàs de la realitat i de la veritat psicològica. Es una sensació indefinible, que hom no sap sobre què basar, però que no us deixa al llarg de les belles planes en les quals Xavier Benguerel ens ha contat aquesta exemplar història conjugal.

* * *

La primera novella d'Ignasi Agustí, en canvi, suscita de nou un tema del qual gairebé ha abusat la novella catalana, i que potser l'aparició recentíssima dels *Camins de França*, de Puig i Ferreter, amb la seva sinceritat ultrancera, deixarà ja superat per sempre, que és el desvetllar sexual dels adolescents, amb les seves angoixes i els seus remordiments, entre el turment de la carn encesa i els temors d'ultratomba. Aquest conflicte, que en els collegis de jesuïtes deu ésser més agut encara, a judicar per la molta literatura que ha produït, com aquell *A. M. D. G.*, de Pérez de Ayala, ha inspirat a Ignasi Agustí unes pàgines molt subjectives, escrites amb un accent molt original i que, com escau a un autor joveníssim, són d'un pessimisme desesperat. Si hem de creure les insinuacions no gaire clares del llibre, l'adolescència seria una edat tenebrosa, obsessionada pel sexe, i els minyons i les noies de tretze a quinze anys uns perversos d'una imaginació i una audàcia escruixidores. La innocència és molt lluny d'aquests noies que viuen únicament sota el signe de la masturbació, i aquesta preocupació, i la volguda incoherència del llibre, li fan perdre bona part de la intensitat que hauria pogut tenir.

Hi ha capítols plens d'una poesia amable, tals algun diàleg amb Anna, o aquell segon capítol, ple de reticències i de sobreentesos, de la conversa amb la mare. Però al costat d'aquests n'hi ha d'altres en els quals l'autor juga amb una simultaneïtat de sensacions i de paraules que només té la virtut de desorientar el lector. Joan, el protagonista, en el penúltim capítol enceta la sexualitat normal, amb el trasbals corresponent i tantes vegades descrit. Però què volen dir les darreres planes, escrites en un monòleg absolutament incoherent i amb un paràgraf, sobretot, que produeix per força un efecte grotesc? Es el suïcidi del protagonista? Es un desvarieig d'aquella «nit horrible» que segueix la iniciació sexual? Com que crec que una novella no pot ésser un enigma proposat als lectors i entenc indispensable l'existència d'un argument i d'un desenrotllament lògic i articulat, i com que per altra banda tinc confiança en el talent d'Ignasi Agustí, penso que caldrà considerar aquest llibret de 77 paginetes ben espaiades com un assaig d'obres més importants i com una manera de treure's del damunt una preocupació que, per qui la pateix, deu tenir la força d'una cosa molt transcendental.

RAFAEL TASIS I MARCA

Adquiriu l'obra de
R. SURINYACH SENTIES
L'ALA SENSIBLE ARRAN DE TERRA
(Herbassar de novel·les)
Un volum de prop de 300 planes
Preu: 8 pessetes
Administració i venda:
Llibreria Catalònia
3, Ronda de Sant Pere, 3

CONFERÈNCIA DE F. PUJOLS

Història del "Papitu"

Mentre estava obert a les Galeries Syra el Saló d'Humoristes, hi pronuncià una conferència Francesc Pujols, humorista una mica retirat ja d'aquesta activitat per a dedicar-se a estudis més seriosos que l'han conduït, com els nostres lectors saben més que ningú, a fundar, com qui no diu res, una religió.

El nostre gran heresiarca, en la seva conferència del 8 del corrent, explicà la història d'un setmanari humorístic, el *Papitu*, a un auditori en el qual hi havia molts que no la sabien i d'altres que en un moment o altre havien estat actors d'aquesta història. A aquests darrers, Pujols els féu reviure una època i uns fets que fan el seu pes en la història de la literatura i de l'art de Catalunya; als primers, els revelà la importància renovadora d'un setmanari que avui, a un quart de segle de distància, es troba molt lluny d'ésser el que fou en els seus primers anys.

Francesc Pujols, un dels principals actors d'aquells primers anys del *Papitu*, només d'ells parlà. El *Papitu* fou fundat pel gran Apa i batejat per Miquel Utrillo. «F...-li *Papitu*», va dir aquest, present a una discussió sobre el bateig del projecte. I així, a les darreries de 1908, sortí al món barceloní un setmanari humorístic que, començant per la seva presentació tipogràfica i acabant per l'esperit que l'informava, era alguna cosa de nou i àdhuc de revolucionari.

A més a més de l'Apa, ja esmentat, comptà entre els seus dibuixants una colla de pintors que no havien pensat mai dibuixar en un setmanari humorístic, com Canals, Colom, Humbert, Aragay, Pidelasserra, i alguns del quals — fora de la temptativa de *Picarol* — ja no havien de tornar a dibuixat més. D'algun, com Remigius (pseudònim del Dr. Dargallo), es pot dir que, abandonat el *Papitu*, ja no féu sinó algun dibuix escadusser en la *Revista Nova*.

El nostre gran Isidre Nonell també formà part de la primitiva redacció del *Papitu*.

I sobretot, en les pàgines d'aquest setmanari es féu dibuixant, es pot dir, el gran autor de *La Catalunya pintoresca*, Xavier Nogués. El bo del cas és, com explicà Pujols, que quan Nogués es presentà per primera vegada al *Papitu* amb un dibuix, l'Apa l'hi refusà, tot dient-li, però, que fes alguna altra cosa i que ja veurien. I, com tothom sap, Nogués, sota el seu pseudònim de Babel, fou un del més apreciats collaboradors d'aquella casa.

Un altre nom que es troba en la collecció del primitiu *Papitu*, és el de Josep Maria Junoy, al peu d'uns dibuixos que no fan pensar en l'evolució ideològica per què després havia de passar aquest gran amic, autor d'aquell *Guynemer* que és el millor calligrama del món.

Dues seccions molt interessants d'aquell *Papitu*, foren *L'humor dels avis* i *L'humor estranger*, antologia copiosa d'un gran valor d'informació que donà molts grans noms a conèixer.

Si els oients de la conferència d'En Pujols esperaven, posem per cas, sentir sonar els noms de Màrius Aguilar, Amichatis i Manuel Fontdevila com a formant part, com a directors o redactors, del *Papitu*, poc devien esperar-se que en igual concepte sonessin els de Josep Carner i de Xènius.

I cal també esmentar el nom de Ramon Raventós, finíssim humorista, gairebé desconegut de les generacions actuals, autor d'aquell conte, aparegut a la *Revista Nova* i, en castellà, a *España*, d'*El centaure picador*, que segons Picasso és el conte millor del món. (La idea del centaure picador i la de la sirena bacallanera — no desenrotllada per Raventós ni per ningú — són de Joaquim Borralleras.) Hem sentit dir que Lluís Plandiura té la intenció de recollir en volum els escrits de Ramon Raventós. Avui fos i demà festa.

El *Papitu*, de periòdic simplement humorístic, passà a adquirir color polític, militant en aquella Esquerra Catalana que havia de morir a Sant Gervasi, en braços del lerrouxisme. El *Papitu* també estigué a punt de morir, i aleshores, el que n'era propietari en aquells moments, escoltà el consell de Pujols per a intentar de salvar-lo: «Fem-lo verd», i en verd es convertí, «tan verd que ja era vegetal», digué el conferenciant.

Pujols, Moraguetes i el pintor Labarta es feien, gairebé sols, el setmanari, a base de tots aquells equívocs la significació obscena dels quals no es troba en els diccionaris. Al cap d'un temps, era tanta la collaboració espontània, que En Pujols, que al principi es llegia la correspondència i triava el que podia haver-hi d'aprofitable, darrerament ja donava les cartes directament a les caixes, i així de tant en tant, fins que el propietari es va alarmar, algun lector protestava: «Aquest conte ja l'han publicat tres vegades...»

I, per fi, Pujols deixà del tot el *Papitu*, després d'haver estat el més constant dels que l'iniciaren, i haver persistit a través de canvis d'amo, d'administrador i d'orientació.

Uns diners ben gastats ho seran comprant a la FIRA DEL DIBUIX

GUTENBERG, S. A.
Fàbrica de maquinària per a les Arts Gràfiques
Aguilers, 1 i Via Laietana, 4
Tel. 15524 - BARCELONA

Llegendes de Guatemala

La nostra època no sent ja solament la curiositat de l'home individual, el coneixement del qual semblen haver esgotat les edats clàssiques, sinó de les civilitzacions i de les filosofies, de les místiques i de les formes d'art i de poesia que manifesten els matisos collectius de l'home. Sembla que hàgim passat l'estadi històric i l'estadi psicològic d'aquesta part del coneixement i ja no és en el temps i en l'intelligible (almenys dintre els marcs de la cronologia i el domini de la raó) que opera vigorosament la nostra investigació. Ja no és per tal d'establir una successió de fets, ni extreure'n regles de vida individual i social, que ens sentim curiosos del passat dels pobles; tampoc ens en sentim a fi d'adquirir coneixements empírics: ens en sentim per tal de *compendre*, cosa que fins ara havíem negligit. L'home pensant, l'home actuant, l'home mogut de passions que es resolen en actes i es motiven, als ulls de la raó que discerneix i que jutja, ja no és cap misteri per a nosaltres. El misteri és en un altre lloc. El sentim surar en la zona obscura on es banyen les arrels de l'home individual i raonable, on hi ha les llavors de les races, on prenen embranzida els grans moviments collectius. La metafísica i la metapsíquica de l'home, la metafísica i la metapsíquica de la humanitat, això és el que interroga el nostre esperit. Fastiguejats de l'antroprologia de museu, cansats de la història de les guerres i dels imperis, només tenim ganes de la immensa palpitació vital que ha omplert tants de segles i deixat tants de senyals, semblants i contradictoris, a la superfície del nostre univers. En les profunditats del somni i l'encavallament dels símbols, en el secret de les sensibilitats expressat per les mitologies i les estètiques, en la intimitat dels costums i les espessors del folklore, és on podem provar de trobar alguna cosa del que busquem.

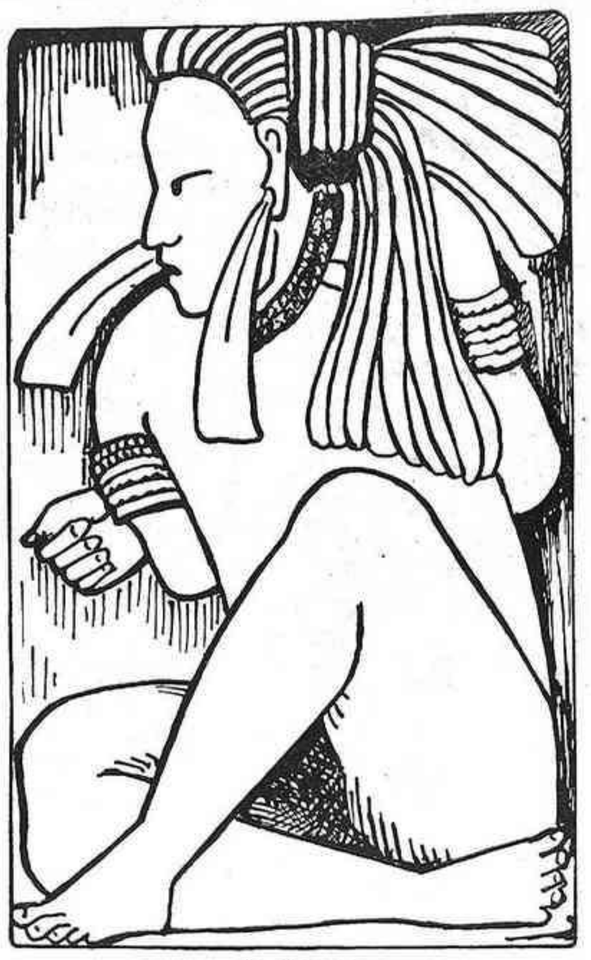

La Tatuana

Vetaquí per què un llibre com aquest el títol del qual serveix de títol a aquestes ratlles (1), ens és gairebé tan preciós com la bella síntesi històrica d'un Maurice Croiset sobre *La civilització de la Grècia antiga*. Obre una porta sobre una de les més antigues i més riques visions humanes de la vida i del món i ens revela un pont insospitat entre un passat ètnic que semblava abolit i aquesta civilització moderna que potser s'ensorrarà també, un dia, dintre el reialme dels mites.

* * *

Després d'alguns viatges reals o imaginaris, el *ladino* (és a dir, el guatemaltec d'origen espanyol), retorna al seu poble. Es un poble de l'Amèrica Central, vestigi d'una vella ciutat construïda pels conquistadors sobre les ruïnes d'una capital indígena. Es un poble ple d'ombres antigues i el *ladino* les troba a cada pas. Sap que sota les pedres actuals, n'hi ha unes altres que testimonien altres edats, i d'altres encara, fins a fondàries insospitades. La gent del país creuen encara que «els arbres exhalen l'alè dels que habiten les ciutats enterrades». Es l'hora en què «ni un sol ull no s'obre en la ciutat adormida», en què «el cucut dels somnis es desvetlla dintre l'ànima» i teixeix contes per a qui se'n recorda. El cucut dels somnis mostra Palenque, la ciutat maia bastida alguns anys abans de la nostra era: «Sobre el cel jove es retallen els seus terrats amarats de sol, simètrics, sòlids i senzills; i sobre els baixos-relleus dels murs, el cisellat dels quals a penes és marcat, els pins dibuixen llurs figures ingènues. Dues princeses juguen al voltant d'una gàbia de colibrís i un vell de barba argentada observa l'estrella tutelar tot dient la bona ventura.»

Mostra Copan, on «El rei passeja els seus cabrits de pèl de plata pels jardins del palau... En el crepuscle romàntic, el rei fuma amb una pipa de bambú. Els cacauers perden les fulles. Una pluja de cors és el tribut que cal a un tan gran senyor.»

Mostra Quirigua, «d'arquitectura feixuga i sumptuosa que fa pensar en les ciutats orientals. L'aire dels tròpics esfulla l'indefinible felicitat dels besos d'amor. Bàlsams que fan defallir. Boques humides, amples i calentes. Aigües tèbies on dormen els llangardaixos sobre el cos de les verges. El Tròpic és el sexe de la Terra.»

Després, «el record puja l'escala que duu a les ciutats espanyoles». Però aquestes evocacions no basten al ladino. Vol contes autèntics, populars, que combinarà entre ells, que abillarà (en aquest llibre) amb literatura, però que conserven el sabor profund de l'amalgama guatemalteca. Per tal d'obtenir-los, es dirigeix a Don Chepe i a la Niña Tina, dos golluts del poble, que són bruixots i només s'expressen amb paràboles. Els amanseix servint-se del mateix llenguatge que ells. Els conta la seva vida en forma simbòlica i poètica, i ja els té seduïts. Es la història de Pell d'Or (el ladino groc llimona), la seva sortida de la ciutat (que és també la del moment present); el seu romiatge pel bosc dels avantpassats (on ha començat tota vida) i pel bosc de les seves sensacions; la seva consagració com a príncep, a la moda maia — quan els quatre camins de la vida, el roig, el verd, el blanc i el negre, es canviaren en serps per a cobrir-lo (com es cobria l'antic cap amb terres de quatre colors, per a consagrar-lo.) Els conta la seva metamòrfosi en Serp Emplomada, després el seu arrelament al bosc, com un arbre, per «la seva agonia sexual». S'havia endinsat pel bosc quan era criatura, hi ha passat el temps de la seva joventut, figurat per les danses, les allucinacions exaltants o folles i els perills simbòlics que explica, i després, envellit, torna ara al poble per a conèixer la seva pàtria i demana llegendes. Els bruixots, entusiasmats, consenten de contar-n'hi.

Es la *Llegenda del Volcà*, que recorda les immigracions primitives. «Sis homes poblaren el País dels Arbres (el país maia), tres que venien pel vent i tres que venien per l'aigua.» I un d'ells fou anomenat per un ocell inspirat per l'esperit de la muntanya, i quan els seus companys hagueren mort sota l'erupció, fundà «un poble de cent casetes al voltant d'un temple».

Es la *Llegenda del Cadejo*, que «s'enduu les noies de llargues trenes i nua les crineres dels cavalls». El record de la demonologia índia es confon amb la concepció cristiana del dimoni en aquesta història de la temptació d'una novícia pel «senyor de llargues pestanyes» que cada divendres anava al convent a cercar els pans d'hòstia i repartir-los a les parròquies.

Es *La Tatuana*, o el *Mestre Ametller de la barba rosa*, arbre-déu fet home de la mitologia maia, que castiga l'avarícia, recompensa l'amor i salva de la foguera de la Inquisició la que ell ha escollit fent-la invisible gràcies a un tatuatge en forma de barca que és el talismà de l'evasió.

Es *El Sombrerón*, el barret del diable, nascut de la metamorfosi d'una piloteta de goma jugant amb la qual un sant monjo va estar a punt de perdre l'ànima.

I després, és la *Llegenda del tresor del País Florit*, que simbolitza la fi de la nació maia sota la invasió espanyola. Però el Volcà, l'Avi de l'Aigua, per tal d'amagar als conquistadors el tresor d'aquest poble, vomita un altre volcà, la Muntanya d'Or, sota la qual es creu encara, a les ribes del llac d'Atitlan, que reposen riqueses fabuloses.

Així es barregen, al grat d'un escriptor que és un gran poeta, les cosmogonies indies als records de la conquista i a les faules influïdes pel catolicisme.

El ladino (que sens dubte, com tots els seus compatriotes, deu tenir un bon raig de sang índia a les venes) ha retrobat en la seva imaginació ancestral, ha magnificat sota la inspiració del seu art i restituït, en el pla espiritual, als descendents dels vells maies, el pobre tresor material del País Florit.

Misteri de les races, que semblaven desaparegudes i el sentit poètic de les quals renaix en l'estranger assimilat, al cap dels segles. Misteri de l'esperit i del cor humà, que, en el civilitzat del nostre temps, sofreix l'atracció invencible de les formes de sensibilitat més antigues de la seva raça.

Misteri de les civilitzacions que no s'esglaonen per a formar un progrés continu, sinó que arriben, cada una, a una mena de perfecció, cada vegada aturada a un grau diferent, abans d'ésser destruïda per una barbàrie que, a la seva vegada, fundarà una civilització nova.

Es el vertigen d'unes meditacions així el que suscita el llibre de Miguel Angel Asturias i l'admirable traducció de Francis de Miomandre l'acompanya de les músiques fetilleres de la llengua.

Un Premi Goncourt, Henri Fauconnier, ha escrit en el pròleg d'un llibre recent: «En un món en què tot no seria a l'inrevés el govern del món pertanyeria als poetes, car són els homes més lúcids. Sota les aparences i les convencions que ens aorben, només ells veuen la realitat en tota la seva riquesa, la seva profunditat, la seva inestabilitat.» Tot esperant, proposo de remetre a llur intuïció el problema de les races, que és, en el fons, el de l'harmonia universal per la simpatia, l'acord profund de les mitologies i dels somnis sota les formes diverses de la sensibilitat humana i de la beutat.

PIERRE-JEAN ROUDIN

(1) Miguel Angel Asturias, *Légendes du Guatémala*; traducció francesa de Francis de Miomandre, carta-prefaci de Paul Valéry i illustracions tretes d'antics dibuixos maies. *Editions des Cahiers du Sud*, Marsella.

J. ROCA
JOIER
Passeig de Gràcia, 18
us ofereix
al costat de la joia de gran preu el joiell discret de gran to i d'execució impecable

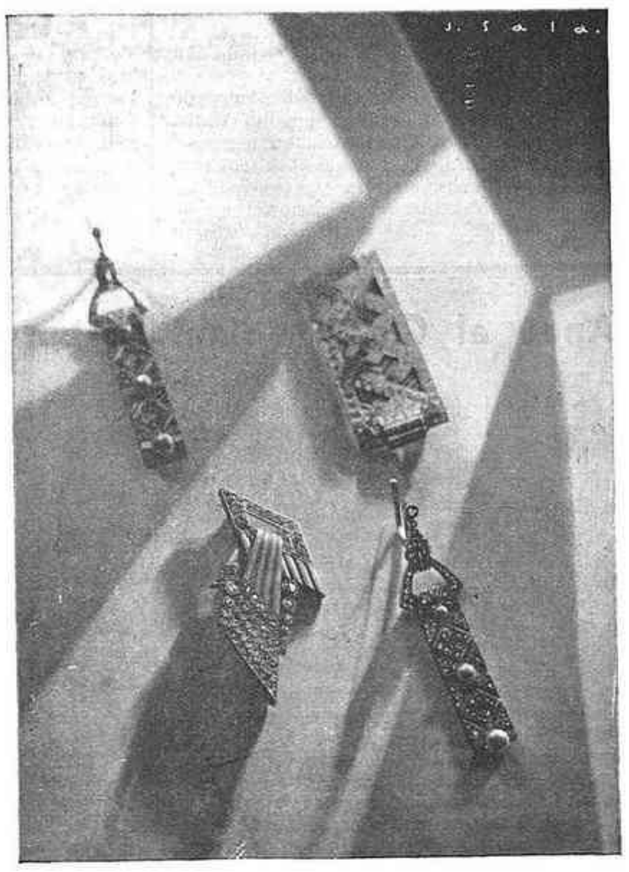

LENDING ANGLO AMERICAN LIBRARY
FONTANELLA, 10

(c) Ministerio de Cultura 2006

LES ARTS I ELS ARTISTES

Les exposicions

Saló de Montjuïc

La pintora Carme Cortès ha portat al Saló una tela acabada de conèixer fa quinze dies i de la qual ens ocupàrem al seu moment.

Sant Joan, de R. Cortès, és de les teles destinades al segon terme.

Amb Antoni Costa arribem a un nucli pictòric interessant, dels que concedeix amb bastanta profusió el Saló de Montjuïc. Aquest autor pertany a l'espècie artística dels que han involucrat una transcendència sociològica al *métier*. Això fatalment dóna a les obres un regust que sovint s'escapa dels límits de la pintura per a caure en un dramatisme proselitista, en un goig d'introduir dogma marxista per totes les escletxes. De Costa — si no recordo malament, era l'any passat — poguérem veure un paisatge en el qual es denotava una vena de pintor dotat d'excellents condicions. Es una llàstima, doncs, que es limiti a aquest exercici patètic i oblidi aquella activitat més pura.

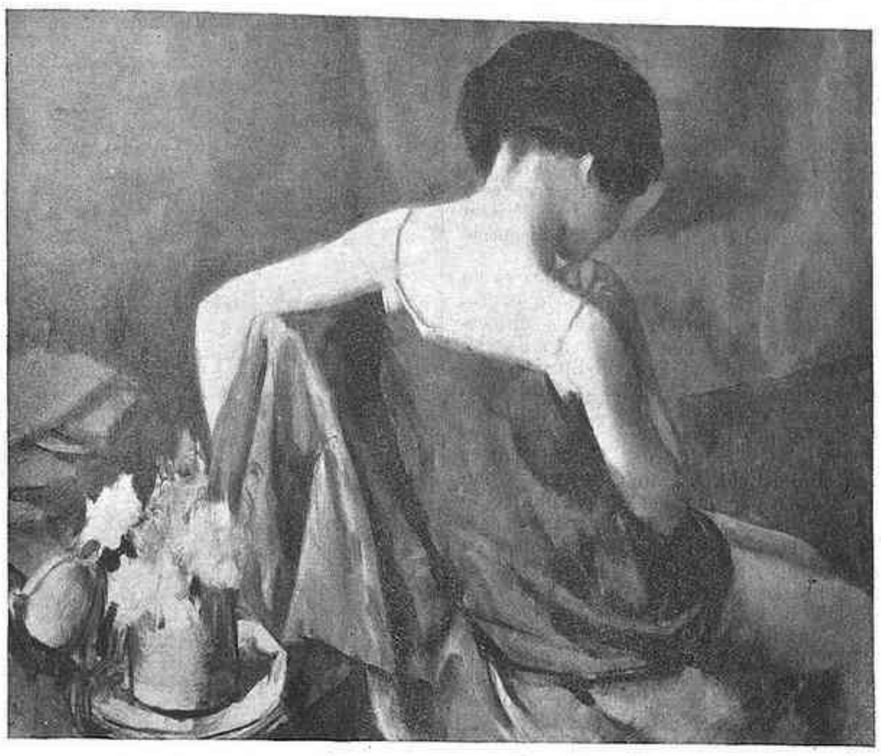

Antoni Garcia — Noia d'esquena

Les tres composicions exposades per Pere Créixams no afegeixen a la seva personalitat cap cosa nova. Es mantenen en el to esplèndid a què ha arribat darrerament d'una manera definitiva el gran pintor dels blaus i de les dones de robes virolades.

No podem pas afirmar que Pere Daura no interessi. Ben al contrari, els quadros que té al Saló són dignes de tot elogi. No obstant, advertim en ell un instant de pausa. No hi ha aquell intens trasbals emocional que fou un signe vivíssim en la seva darrera exposició. Pot ésser degut a veïnatges i a poca quantitat. Daura necessita ésser vist en companyia d'obres seves, equilibrant-se, fent-se entendre amb la seva meravellosa insistència i el seu cromatisme personal.

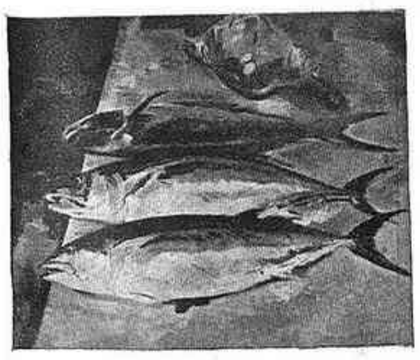

Josep Gausachs — Peixos

Francesc Domingo, heus ací el pintor. Un dels homes que més legítimament pot dir-se'n. Domingo està en un màximum al qual ha arribat amb un esforç personalíssim, terriblement dur. L'obra d'ell és mastegada, té un esquelet solidíssim, profundament segur. Domingo pot parlar de tot el que vulgui en pintura. Les obres seves del Saló demostren aquesta suficiència. El *Concert Sevilla* apareix com quelcom que transcendirà i que farà prevaler per sobre totes les altres virtuts l'aconseguida per una vida darrera un resultat escassíssim i prou notable perquè ara el callem, el de la suprema major edat pictòrica. A Catalunya tenim amb Domingo una de les cariàtides que aguanten el temple de la pintura nacional. Convençuts com estem del que pesa aquest frontó imaginari, volem significar la magnitud del lloc, amb el ben entès que aquest és un lloc important, i del tot merescut.

La *Natura morta* exposada per Montserrat Fargas sobta per la seva resolució. Es una obra prou significativa de possibilitats per a deixar-la en silenci.

Preferíem el pintor Alfred Figueras en les libidinositats vegetals exposades en altres salons. Ara, al costat de dues teles interessants, exposa un nu francament dèbil, mancat d'importància artística.

La foscor macillent amb la qual es debat la pintura de P. Flores posa en relleu molta quantitat d'interès. Flores és un pintor segurament innat. Faria pintura amb qualsevol cosa. Vetlla la seva producció una constant energia organitzadora de volum i de color i a través d'un aparent desmai hi existeix sempre, en grau més o menys elevat, la presència d'un valor.

J. M. Freixa queda fluix.

Les teles de Francesc d'A. Galí, quant a olis, són dues de les obres portades a cap per l'insigne pedagog de més alta volada i de més pura qualitat. S'ha objectat, bastant profusament per cert, la literatura que tanca una d'elles. Això s'ha dit en alguna ocasió com argument despectiu. Potser seria l'hora de sortir al pas d'aquestes paraules tan gratuites quan són pronunciades amb intenció pejorativa. Bastaria retreure fets i precedents per a esvair el judici i recordar una mica Velázquez per un cantó i Renoir per un altre per a trobar-nos davant el dilema d'haver de destruir tots els museus del món en una rierada iconoclasta. El que passa amb la literatura i la pintura quan s'ajunten és que han d'anar molt ben guardades i molt segures de les seves posicions respectives. Respecte l'obra esmentada de Galí, cal remarcar que això està aconseguit, i per tant la impugnació cau mancada de base. *1870-1934*, obra per ésser gustada amb avidesa enorme, representa un lucidíssim moment de Galí, capaç per ella sola per a qualificar el mestre com a pintor de cavallet importantíssim i amb valor més que suficient per a figurar entre els escollits catalans d'aquesta hora daurada. La *Natura morta*, salvant les naturals distàncies argumentals, mereix el mateix tracte.

Antoni Garcia és un jove pintor que des de l'Exposició del Nu ha entrat a figurar amb nebulosa pròpia. Garcia repeteix punt per punt la impressió ocasionada en aquella avinentesa. La seva pintura, que conté una tristesa velada, un encongiment teològic, és una de les coses més fonamentades que ha sortit de la joventut actual. Garcia compta amb facultats de nou arrapades a la consciència artística més jove i compta amb una mena de reencarnació d'esperit de clàssic. Així el conjunt de les seves obres respira una global compenetració de valors que avalen una producció tremolosa d'emoció i de dinamisme remarcable. Garcia s'ha guanyat una gran confiança sobre la qual deu operar per ascendir al grau immediat, al qual arribarà si té presents els factors que l'han dut on és ara.

Gausachs fa persistir en la idea que està en el moment àlgid. La seva darrera exposició ens féu veure un pintor riquíssim de matèria, d'una finalitat grandiloqüent, posseint el do d'una pintura carnosa, plena tota ella d'una substancialitat obsessionant, com si fos l'agrupament d'un sens fi de solucions disperses i absolutament imprescindibles. Hem dit que fa persistir en aquella idea perquè les teles del Saló són filles de la mateixa època en què va coure les exposades el mes passat, i així presenten les mateixes característiques.

Grau-Sala, en la tela gran, torna a fer creure el seu interès a anar estudiant els problemes que se li presenten, no abandonant però l'aplicació de la gràcia innata. Agermanant aquestes dues condicions, Grau podrà arribar al seu propòsit. *Primavera* té fragments bons, altres que es difumen, que perden intensitat i darrerament té un encís de conjunt que més o menys és l'encís que aconsegueix tota l'obra del jove pintor. En aquesta ocasió el Grau-Sala tradicional és un Grau que es separa una mica de l'atmosfera massissa dels cortinatges i del paper humit de les parets. Es un Grau que dóna a l'aire i als arbres un rol de més categoria. Això naturalment ventila un bon tros l'ambient i junt amb les orenetes entra a la cambra un corrent de sà optimisme fisiològic que valoritza el conjunt considerablement. Grau-Sala, entre això darrerament anotat, que és un fet indubtable, i la insistència en l'estudi, va adquirint dosis de bons valors i contràriament al que podria suposar-se, la seva personalitat es va afermant.

ENRIC F. GUAL

La Pinacoteca
d'HIGINI GARCIA
Passeig de Gràcia, 34 - Telèfon 13704
◆
Visiteu el nostre estand de la Fira del Dibuix
Dibuixos de J. Mir, Bosch Roger, Camps Ribera, Porcar, Gosé, Commeleran, Vila Puig, Vidal Quadras, Díaz Costa i altres

III FIRA DEL DIBUIX

Installada amb un espai més desembarassat, la III Fira del Dibuix ha obert les seves portes, si així es pot dir, continuant d'aquesta manera una tradició que tot just entra ara en el seu tercer any, però que és de creure i de desitjar que, tal com s'ha esdevingut amb la Diada del Llibre, arrelarà i quedarà incorporada al calendari barceloní.

En aquest seu tercer any, la Fira del Dibuix ha estat objecte d'algunes modificacions en la seva organització, aconsellades per l'experiència. La més important i que apareix de seguida a la vista del públic, és que hi ha hagut una tria més rigorosa dels originals que són en venda, de manera que d'un deu mil dibuixos que hi havia l'any passat, per exemple, aquest només n'hi ha cinc mil. No sabríem sinó alegrar-nos-en, per raons de dignitat.

En efecte, la Fira del Dibuix corria el risc de convertir-se en una mena d'Encants del Dibuix, a haver seguit la diguem-ne norma d'altres vegades d'absència de tot criteri de selecció. Entremig d'obres dignes i de qualitat, pullulava una munió d'escorrialles de taller, de recons de carpeta, arreplegats cuita-corrents i destinats a ésser saldats a qualsevol preu, com en aquestes liquidacions que tenen per objecte desembarassar-se de «morts» que no poden trobar sortida si no és amb l'esquer d'un preu rebentat. La majoria de les vegades, aquests apunts — que sovint ni a dibuixos arribaven — no tenien altre valor que el que els pogués conferir la signatura que portaven, afegida a darrera hora amb mires a la Fira.

Gràcies al criteri més rigorós que ha presidit la Fira d'enguany, aquesta ja no presenta aquells aspectes de «liquidació ruïnosa», cosa que si pot haver privat la Fira del recercador de gangues capaç de comprar qualsevol cosa mentre no sigui cara, no ha perjudicat pas per res els compradors ni els artistes.

Apunts de la Fira del Dibuix, per Maria Freser

Qui compra dibuixos s'enriqueix. Recordeu que ara es celebra la FIRA DEL DIBUIX

L'OBRA DE L'O. T. C.

La propaganda turística

No serà aquest article una sèrie de reflexions sobre el turisme ni tampoc un enfilall de consideracions sobre la seva propaganda. Hom ha escrit prou que els viatges formen els esperits, eduquen les intel·ligències, afinen el gust i desvetllen la curiositat envers les belleses de la natura i de la creació humana i hom ha parlat prou, també, dels benifets que a l'economia d'un país pot aportar una propaganda turística ben dirigida, perquè nosaltres hi puguem afegir res de nou.

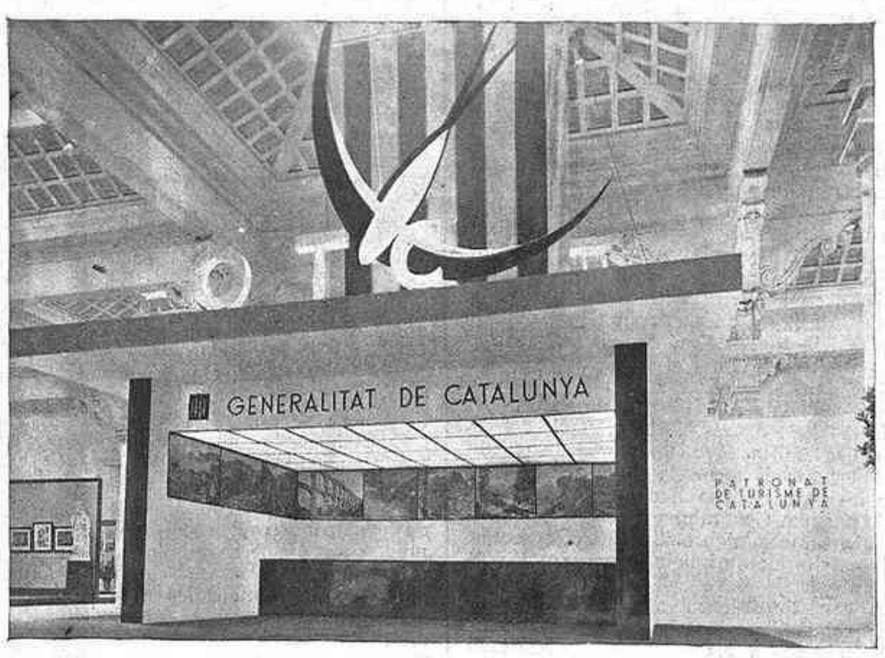

El «stand» de l'Oficina de Turisme al palau núm. 2 de Montjuïc

La nostra ambició serà més limitada que tot això. En comptes de fer treballar la imaginació sobre les possibilitats i les divagacions a què poden donar peu temes com aquests, no per espremuts, gairebé fins a l'eixarreïment, menys agraïts a una fantasia ben disposta, ens volem concretar a l'elogi incondicional de la incipient, però eficient i digna, propaganda turística que s'està duent a terme a l'Oficina de Turisme de Catalunya.

Aquesta mena de propaganda es pot dir que fins fa ben poc, a Catalunya, no havia sortit dels bolquers del bufanuvolisme més descaminat. La combinació d'una innegable bona fe, però una pèssima orientació amb l'agreujament d'una misèrrima dotació, podia donar molt poc de si, com efectivament donava.

Copiosa literatura, més apta per a l'entreteniment del desvagat o l'estudiós indígena que per a l'atracció del foraster distret i passavolant, publicacions pretensioses, de tamany incòmode, en paper lluent, plagades d'anuncis—oh trista necessitat!—, fullets macarrònics, passats de moda, fotografies del temps del doctor Robert, etc., i, tot plegat, amb una misèria tan gran que la publicitat de què eren objecte les coses catalanes es pot qualificar de nulla.

Aquells escassos quatre fullets que no veia ningú, aquells fascicles més o menys ben presentats, però d'una circulació ínfima i, de tant en tant, l'edició d'un llibre o la publicació d'un àlbum luxós i solemne, del qual es tiraven tres o cinc cents exemplars, és tot allò amb què fins ara s'havia pogut comptar. No van ésser pas dos ni tres només els ciutadans que en adreçar-se a l'entitat de propaganda en sollicitació de publicacions informatives per a trametre a fora, s'havien trobat que els eren donades amb gran escassetat, la qual es justificava amb aquestes paraules de l'únic i honest funcionari que curava d'aquestes coses en l'esmentada entitat:

—Ja veurà; com que és material car i no en tenim gaire, l'hem de donar amb comptagotes.

Certament, ben pobra serà la propaganda que s'hagi de fer amb comptagotes, i més pobre encara el fruit que aquesta propaganda pugui portar. Per això l'estímul del turisme a Catalunya fins ara havia estat menat més pels particulars que per cap entitat oficial; eren els mateixos visitants que s'encarregaven, després, de posar en valor els nostres monuments, els nostres llocs, el nostre clima; eren aquells deu o dotze benemèrits ciutadans dispersos, que amb un arrauxament tot quixotesc s'escarrassaven a cantar les excel·lències d'això i d'allò i de fer-ne conèixer les belleses.

Però, fet i fet, la millor propaganda és la publicitat, la publicitat abundosa, senzilla, clara i que arribi a totes les mans, sense dificultats, sense que hom hagi de fer res per a assabentar-se'n; que entri pels ulls, que es posi a les mans, que es fiqui a les butxaques del pressumpte, probable o possible—i fins impossible—turista. Aquesta és l'única manera de fer una propaganda útil i de la qual es puguin esperar bons resultats. La propaganda que estalvia, complicada i de difícil adquisició, es destrueix ella mateixa.

I és per això que ens ha complagut tant la propaganda que realitza l'Oficina de Turisme de Catalunya, que hem anomenat més amunt. Aquesta oficina, la part gràfica de la qual està en mans de l'artista Enric Moneny, ha realitzat aquests darrers temps una propaganda d'una bellesa, d'una qualitat, d'un poder d'evocació i de suggestió altament notables. I sobretot, simple, d'aquella simplicitat que és la principal condició per a aconseguir la persuasió. Cartells, maquetes, fascicles i, especialment, una esplèndida sèrie de *dépliants* ilustrats amb fotografies reproduïdes pel rotogravat, que ens han de fer quedar bé pertot arreu on arribin.

JOAN CORTES I VIDAL

Una obra d'art d'una bona firma? Podeu adquirir-la a la FIRA DEL DIBUIX

Sala Gaspar
Consell de Cent, 323 - Telèfon 12064
(entre Balmes i Rambla de Catalunya)
◆
Vegeu a la III Fira del Dibuix el nostre stand
Dibuixos de Nonell, Meifrèn, Créixams, Camps-Ribera, Cardunets, Navarro, Vidua Puig, Llauradó, Oms i altres

CAMISERIA FITÓ BARCELONA
Exit en la mida
Corbates inarrugables
Pijames a bon preu
JAUME I, 11
Telèfon 11655

RENART DIPUTACIÓ, 271 TELEFON 16217
Vegeu el nostre Stand de la Fira del Dibuix
DIBUIXOS d'Antoni Badrinas, Francesc Canyelles, Ferran Callicó, Ricard Canals, Artur Carbonell, Alexandre Cardunets, Eusebi Diaz Costa, Frisco, Francesc Gimeno, Lluís M.ª Güell, Joan G. Junceda, Lluís Masriera, Evarist Mora, Ricard Opisso, etc.

SYRA
DIPUTACIÓ, 262 - TELÈFON 18710
Vegeu el nostre estand de la Fira del Dibuix i pareu atenció a l'aplec d'exclusives que presenta: **Colom, Nogués, Sunyer, Obiols, Benet, Rebull, Amat, Vila-Arrufat, Grau-Sala, Armengol, Prim, etc.**

(c) Ministerio de Cultura 2006

JAI ALAI

La pilota basca a Barcelona

(*Ve de la pàgina 2*)

En els frontons hi ha seients numerats com en tots els altres espectacles, però la mentalitat especial de la gent que els omple fa que en les taquilles d'entrades s'hagi donat el cas de no vendre ni un sol seient. De costum se'n venen un nombre escassíssim. Tota aquesta gent que amb tant de desprendiment perden un munt de centenars de pessetes, els veieu refregant un llustrós darrera de pantalon d'un seient a l'altre i asseguts, si cal, pels graons de les escales per tal d'estalviar-se l'import d'un seient numerat que costa ben poca cosa. Bé és veritat que la majoria dels que hi van han obtingut de l'empresa una entrada de favor a manera de carnet de soci per exhibir a l'entrada com els d'una sala de joc, però això no priva que demostrin la migradesa de la seva aparença dispendiosa. Avarícia? Egoisme? De tot hi trobaríem.

Les supersticions surten a relluir als darrers punts, quan les esperances s'afebleixen. Es en aquest moment que hi ha qui té un petit gat negre de vori i el posa de cap per avall a manera de punició fins que avança el color que li interessa. Un conegut fabricant treu una moneda de cinc pessetes, i amb l'efígie de *Don Amadeo I, Rey,* es lliura a unes manifasseries curiosíssimes. A cada punt que perden els seus, li treu llum, fins a tenir la moneda completament a les tenebres en sandvitx entre els palmells de la mà. Aleshores fa sortir una punta de la moneda i li diu: «Mira, *Amadeito,* mira, si és bonica la llum!», i el torna a ofegar entre les mans, supliciat, a l'ombra absoluta. Algun cop don Amadeu fa un esforç per sortir de les tenebres, i els pelotaris del color causa de la seva tortura avancen un xic. Aleshores li torna la llum de mica en mica i si tan bé van li deixa veure, fins i tot, la partida. Generalment, però, Amadeu I, Rei, acostuma a ajeure-s'hi fent el desentès.

Els partits massa igualats cap a la fi produeixen estralls entre els sistemes nerviosos ja un bon xic desencaixats de la gent que formen el públic.

Els pelotaris i els apostadors produeixen una florida de renecs variats cada cop que una pilota s'escapa. Els pelotaris deixen anar un estentori: ¡*Dios*...! mig de súplica mig de revolta, acompanyat d'un gest agut i enèrgic. Es aleshores que els capellans, que de tant en tant hi assisteixen, es posen seriosos i prenen un aire absent que els allunya dels esquitxos de les llengües descompostes.

Els capellans només van al frontó de la Plaça del Teatre. Són del clergat basc. Volem dir que són uns capellans atlètics, imponents i vermells de cara. Són uns jovenassos que llueixen un clatell que traspua *sagardúa,* amb un parell de sacsons llustrosos com els d'un brau de cursa. Amics i *paisanos* dels pilotaires, fills dels pobles d'Euzkadi, algun dels quals deixà la vida seminarista seduït per l'altra vida més enlluernadora que dóna el professionalisme a la *cancha*. Els ex-companys, doncs, que conservaren la vocació i arribaren a vestir la sotana, quan es troben a Barcelona fan, de tant en tant, una calaverada i, a la tarda, se'n van al frontó de la Rambla a recordar aquells temps en què tots junts pilotejaven un mur pelat i trist d'un recó del seminari.

Allà s'instal·len a la llotja n.º 1, la qual ve a ésser la més apartada del món un bon xic pecaminós del públic de la pilota basca. Val a dir que el clergat fa honor a la seva missió i tan sols s'interessa per l'esport basc pròpiament dit. Asseguts i amb la satisfacció reflectida a la cara de veure uns ex-companys o *paisanos* encistellar *boteprontos,* van seguint els trajectes de la pilota amb les mans agafades a la barana i en un vaivé lateral del cap en moviment continu. Tot al més, s'exterioritzen amb un cop de manassa a la barana de la llotja que fa tremolar l'immoble.

Tota la suor dels pelotaris en joc passa a lubricar la palla de les cistelles. Amb la mà esquerra s'agafen la suor i enllustren bé la *cesta.* Quan el partit s'acaba, per més combinacions interessades que puguin haverse concertat entre els pelotaris — allò que en diuen *tongo* —, als homes de la pilota basca els puja la dignitat professional nas amunt i fan el que poden per tal de salvar la reputació i no sentir aquella mena d'angoixa de la derrota. ¡*Yoooooooo*...! ¡*Tuuuuuu*!, es criden embravits, mentre la pilota, enfollida, passa, peta i rebota...

I és que existeix la borratxera de pilota com el boxador s'emborratxa de cops i el torero de rebufades de brau. Quan un pelotari arriba a emborratxar-se de pilota, és pràcticament invencible.

Una vegada un pelotari que es deia Navarrete feia estada a l'Havana. Navarrete, que era un as de la cistella encorbada i un *bon vivant* dels valents, acostumava a fer un excés de beguda un parell de cops la setmana. Un dia havia de jugar a la nit, i per la tarda, acompanyat d'uns quants amics, prengué un cotxe de punt i féu la visita circular als més reputats bars i més concorregudes tavernes de la capital. Era el dia de l'excés. El cotxer, que era un aficionat al frontó i reconegué Navarrete, el qual en aquella època fruïa allà d'una popularitat molt estesa, veié que l'as de la pilota estava en un estat deplorable i entrellucà les màximes probabilitats que Navarrete aquella nit perdria, i també les possibilitats de fer-hi un bon negoci...

Un cop el deixà a casa seva, anà a correcuita al Gremi de cotxers de l'Havana, reuní uns companys i explicà el gran afer que es presentava. Navarrete aquella nit estava begut, havia de perdre. Era tan sensacional la nova, que el Comitè directiu del Gremi acordà invertir en juguesques el fons mutual de la Germandat, i així es féu. El Gremi de cotxers anà al frontó i veié amb satisfacció que Navarrete sortia a pilotejar fent unes visibles zigazagues. I jugaren tot el que tenien. Però Navarree, que quan anava illuminat era quan jugava millor, s'emborratxà de pilota de tal manera, que portà els adversaris *de calle* d'un cap a l'altre de la partida. I la Germandat dels cotxers de l'Havana féu fallida sorollosament.

Quan l'espectacle del frontó ha finit, gairebé tots els components del públic baixen les escales alacaiguts. Els uns compten el que han perdut. Els altres resten el que han guanyat de tot el que perderen els altres dies...

I algú, tot baixant l'escala, tremolós i amb els braços ben enlaire, exclama:

—*Cincuenta y ocho años víctima del deporte*!

J. E. BARTRINA

MUSICA I RADIO

LA VIDA MUSICAL A BARCELONA

Dos homenatges: Arbós i Casals

Durant la darrera setmana els dos més grans intèrprets musicals d'Espanya, Arbós i Casals, han estat objecte d'homenatges calorosos per part del públic barceloní. L'Associació de Música *da Camera* ha celebrat el 70.è aniversari del famós director d'orquestra madrileny ofrenant als seus socis dos magnífics concerts de l'Orquestra Simfònica de Madrid sota la direcció del seu septuagenari director. Al mateix temps, la ciutat de Barcelona inaugurava l'Avinguda Casals i oferia la Medalla de la Ciutat al seu fill adoptiu en una solemne sessió a l'Ajuntament. Un festival simfònic a honor del recent doctor «honoris causa» de la Universitat d'Edimburgh se'n seguí. I finalment una exposició donarà ocasió a tots els admiradors del més gran violoncellista del món de pendre contacte d'una manera més íntima i més immediata amb una vida consagrada al servei de l'art i de la pàtria.

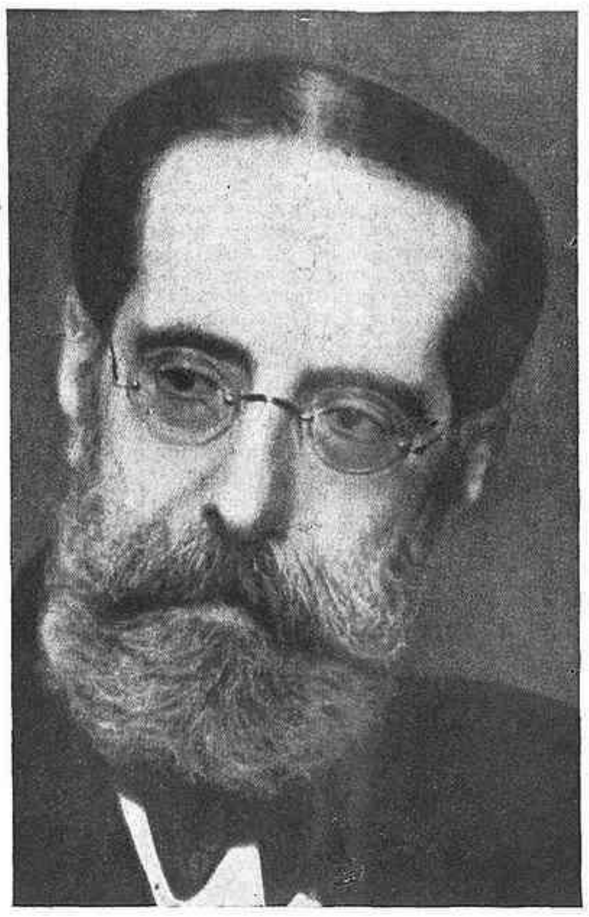

El mestre Fernández Arbós

Ben difícilment podríem imaginar dos temperaments més diferents que els d'Arbós i Casals. No fa pas molt que des d'aquestes mateixes pàgines hem parlat d'aquesta meravellosa qualitat de Casals de penetrar en el recó més pregon de l'esperit dels nostres grans clàssics, de seguir gairebé amorosament les menors inclinacions de les melodies, de revelar-nos els encisos més íntims i més sublims d'una frase de Beethoven o d'un compàs de Schubert. Casals es submergeix, o millor dit s'absorbeix en la música per tal de transformar i vivificar els menors detalls amb la seva interpretació. Hem qualificat aquest temperament com el d'un «improvisador premeditat» i avui retrobem novament en totes les manifestacions d'aquest artista sublim, aquesta síntesi única de *ratio* i d'espontaneïtat, de penetració gairebé científica i d'improvisació disciplinada i mai sentimental. Es això e que ens sorprèn i el que per nosaltres és un fenomen meravellós: que aquests diferents elements contradictoris no es trobin mai en oposició i que es fonguin els uns amb els altres constituint una nova unitat. Sovint s'ha designat Casals com el «màgic del violoncel» i hem de dir que no considerem gaire encertada aquesta expressió per a designar el seu geni gran i extraordinari. Car en l'art de màgia ens sembla destriar sempre un element ombrívol, mig de prestidigitador, mig de xarlatà, en part sobrenatural, en part infernal. I res de més oposat a Casals. El seu art és lúcid i transparent, humà i d'aquest món, fruit prodigiós de la nostra cultura occidental. No és, a ben segur, per atzar que una personalitat d'aquest tipus ha pogut sorgir de Catalunya. Una formació interior tan rica i tan complexa sols podia créixer en un país meridional, que tot i tenir una plena consciència del seu caràcter peninsular, és igualment accessible als valors culturals de l'Europa central.

En confrontar Arbós amb Casals, copsem immediatament la diferència. Sense cap mena de dubte, Casals és més universal, més ric i disposa d'una escala d'expressivitat més àmplia. Es gairebé la mateixa diferència entre l'esperit dels dos pobles, català i castellà, la que trobem entre aquestes dues personalitats artístiques. Car el talent d'Arbós és de per si molt perfecte, molt arrodonit, molt cisellat, molt subtil, però sense la profunditat de les dimensions, sense recercar problemes allà on troba bells contorns, superant els problemes més per l'elegància que per l'anàlisi. On Casals dubta, on sembla lliurar-se cada vegada dintre si mateix a una lluita interior, on viu, per dir-ho així encara, tot el desenrotllament problemàtic d'una simfonia de Beethoven, Arbós condueix res més que amb una serenitat inalterable. Així, la *Setena simfonia* de Beethoven pren, a través d'aquesta interpretació lluminosa i mediterrània, un caràcter excessivament joiós, massa mogut, massa transparent. Els conflictes dels temes ens són ocultats i tota la melanconia graciosa del segon moviment és atenuada i trasplantada a una atmosfera menys greu, menys pesada, menys colpidora. Aquesta transfiguració tingué la virtut de servir-nos un Beethoven molt vienès, molt clàssic, potser massa clàssic, un Beethoven que no semblava haver estat colpit encara pels greus conflictes d'una nova època en la qual degué ésser ell l'iniciador musical.

El mateix concert ens oferí una esplèndida execució de la *Simfonia inacabada* de Schubert — purificació i restitució indispensables d'aquesta obra mestra després de la seva escandalosa depravació en un film ben conegut. No hem de parlar de la nova obra d'un compositor espanyol de renom internacional, pobra composició historista i epigonal. L'èxit més esclatant d'aquest primer concert — malauradament no poguérem assistir al segon, al qual participà Casals — el degué Arbós a la interpretació virtuosa i espiritual de *La Valse* de Ravel, l'única obra mestra d'estil sobrerealista que jo conegui, evocació genial dels temes més coneguts de Johann Strauss, a l'estil desarticulat i grotesc de René Clair. Apoteosi i paròdia alhora de l'esperit etern de tot el que hi ha de vienès en la música.

Amb aquests dos concerts, l'Associació de Música *da Camera* ha clos el cicle dels seus concerts d'aquesta temporada. Si passem revista als programes que aquesta excellent societat ha ofert durant l'hivern 1933-1934 als seus socis, podrem constatar al primer cop de vista un resultat brillant i dos principis que determinen la tria dels artistes i la confecció dels programes: l'última perfecció artística en l'execució i un equilibri molt reeixit de música moderna i clàssica. Desitgem a l'Associació de Música *da Camera* el mateix flaire i el mateix bon gust en la realització dels seus projectes artístics de la temporada vinent. No creiem equivocar-nos en atribuir una part decisiva en la bona organització artística de l'Associació al seu infatigable secretari, M. Clausells.

OTTO MAYER

Els serveis de radiodifusió

No està encara resolt el problema del traspàs d'aquest servei a la Generalitat, creat en no voler el Govern central donar realitat legal als acords de la Comissió Mixta de Traspassos, i això ens obliga a encapçalar gairebé de la mateixa manera aquesta crònica que l'anterior.

Per ara, les provatures iniciades per a trobar una fórmula amb la qual tingués viabilitat el reconeixement d'aquells acords per part del Govern central, no ha trobat acollida en el Ministeri de Comunicacions.

El més anormal, però, és la confusió que pateixen els defensors de les suposades prerrogatives de l'Estat, que més que defensar-les, el que fan és posar-se al costat d'uns interessos de classe, puix que no són altra cosa els esforços que esmerça avui el cos de Telègrafs, com abans ho féu en altres serveis, per a no deixar-se perdre a Catalunya l'explotació d'aquest servei que li conferiria l'article 3.r del projecte de llei presentat a les Corts. Ara, com en altres ocasions, s'oblida que la Generalitat és l'Estat mateix, i per tant no pot haver-hi discussió entre ell i un organisme tècnic.

L'anormalitat d'aquestes diferències es fa més evident en repassar l'exposició que precedeix aquest projecte de llei i els antecedents que van servir per a la seva redacció, on es fa un estudi de la radiodifusió — estudi fet, diguem-ho de passada, amb una evident preocupació estatal —, i s'arriba a la conclusió que aquest servei és una funció essencial i privativa de l'Estat, com es declara en l'article 1.r, amb la qual s'han d'assolir dos fins, que són de ple dintre la missió de l'Estat, és a dir, l'aspecte pedagògic i la consideració de la ràdio com a instrument de govern (ordre públic, indicacions sanitàries, agrícoles, etc., etc.).

Ara bé, si Catalunya té reconeguda la seva personalitat i la Generalitat és el seu organisme de govern encarregat d'unes funcions i d'uns serveis traspassats, des del moment que reconeix la radiodifusió com un mitjà per a la realització d'aquells fins estatals i molts estan ja traspassats a ella, també ha d'anar a recaure a la seva facultat l'execució dels serveis de ràdio, si es vol que hi hagi la deguda coordinació entre els fins i els mitjans per assolir-los. Es pateix d'inconseqüència en voler aplicar al peu de la lletra els preceptes d'aquella llei encara no vigent, que en l'article 3.r preveu que també a Catalunya la Direcció general de Telecomunicació sigui l'encarregada del servei, afegint, i això agreuja enormement el problema, que serà qui tindrà la facultat d'atorgar concessions. Aquest serà el resultat si el Govern central persisteix a no reconèixer els acords de la Comissió Mixta de Traspassos i obté, mentrestant, l'aprovació d'aquesta llei redactada en aquests termes.

La negació a Catalunya d'aquestes funcions que li han estat reconegudes, encarregant l'execució d'aquests serveis a un cos tècnic, per creure-ho així dintre la doctrina estatal, i no encomanar-ho, com està previst, a la Generalitat, és acceptar la teoria separatista que vol reconèixer l'instrument de govern de Catalunya en l'engranatge de l'Estat espanyol. Amb això, quan el ministre de Comunicacions interrompia un diputat català al Parlament dient que donava l'execució d'aquest servei al cos de telègrafs, creient que era l'organisme tècnic adequat, afegint per fer broma que no ho donaria al cos de carrabiners, se li hauria pogut fer veure l'error de la seva posició, puix en el mateix to es pot argumentar que l'execució de la legislació de l'Estat en aquesta matèria no vol dir que el president de la Generalitat hagi de fer de locutor.

I com que sembla que aquesta discussió no s'acaba, serà d'actualitat que en altres cròniques continuem ocupant-nos d'aquest afer, deixant per a un altre dia l'exposició de la contradicció que suposa el fet de voler establir un règim de dependència absoluta de l'Estat, en el qual, per estar previst el règim de concessió, en la pràctica aquella declaració tindrà només un valor platònic i de fet es crea un nou monopoli, precisament en aquesta matèria, a la qual tan fatal ha d'ésser-li l'estancament que això suposa.

J. G.

Notícies de tot el món

ESPANYA

El procés que el president de la Junta Nacional de Música havia entaulat d'ençà uns quants anys enrera contra el crític musical d'*El Socialista,* José Subirá, ha acabat. El querellant, per si mateix i com a president de la Junta, ha estat condemnat a costes. L'Audiència declarà extingida l'acció penal sense necessitat d'arribar al judici, sobresseint lliurement i ordenant que sigui retornat a l'acusat el dipòsit judicial.

FRANÇA

Toscanini, l'illustre director d'orquestra italià, acaba de donar una sèrie de sis sessions triomfals al Teatre des Champs-Elysées de París, sobre dos programes diferents, cada un dels quals ha hagut d'ésser repetit tres vegades. Entre altres hi figuraven la *Simfonia* de César Franck, el *Festin de l'Araignée* de Roussel, la *Sarabande* de Ducasse i *La Mer* de Debussy.

HONGRIA

Les millors orquestres de jazz de Budapest s'han reunit sota el nom de Film-Orquestra Hongaresos a fi d'habituar el públic a una interpretació autèntica dels ritmes sincopats, del darrer «cru» i del darrer «cri» dels diversos compositors nacionals i estrangers.

SUÏSSA

Alban Berg comença a esdevenir popular. Mentre que Ansermet obté, amb l'Orquestra de la Suïssa Romana, per l'execució de tres fragments del *Wozzek,* un èxit esclatant davant del públic ginebrí, el famós quartet Kolisch feia oir, l'endemà, una altra obra del mateix autor: la seva curiosa *Suite lyrique,* obra d'inspiració de primer ordre.

IUGOESLAVIA

En una petita ciutat ha mort recentment un dels dos darrers parents de Franz Schubert, Josef Schubert. El darrer sobrevivent de la família seria — segons es deia — músic i dirigiria actualment una orquestra argentina.

Vos també podeu ésser col·leccionista d'art. Passeu per la FIRA DEL DIBUIX

LA BÍBLIA

a la Fira de Mostres

El públic no dissimulà la seva estranyesa en trobar un stand complet reservat a l'exposició i venda de la BÍBLIA.

I el més estrany en aquests temps de proselitisme polític i religiós és la base neutral de la CASA DE LA BÍBLIA, que a més a més de les edicions evangèliques (vulgarment anomenades protestants), ven, a qui la vol comprar, l'edició catòlica o israelita de la BÍBLIA, ja que totes procedeixen dels mateixos originals.

Criden poderosament l'atenció el nombre d'idiomes (més de 800) als quals està traduït el LLIBRE, i la taula de circulació, que és de 40.000.000 d'exemplars l'any.

Invent transcendental EL «REVALOGRAPH»

Al Palau n.º 1, a la Secció d'Invents, el senyor Jorge de Reval presentà un nou invent que per les seves originalitat i aplicacions pràctiques fou la curiositat de tots els visitants.

El dit invent consisteix en una màquina taquigràfica anomenada REVALOGRAPH, que mitjançant signes sil·làbics escriu tant o més de pressa del que s'enraona, resolent així el problema de la taquigrafia.

Els que s'interessin per l'estudi d'aquest sistema taquigràfic, el qual es pot apendre en una hora, que es dirigeixin a Muntaner, 16, 5.è, 1.º

UNA VICTIMA

—Es insuportable! La meva dona ha agafat el vici d'anar-se'n al llit a les tres del matí!

—I què fa fins aquesta hora?

—M'està esperant.

(*Marianne,* París)

—Amb el temps que fa que beus ja hauries d'haver ofegat totes les penes.

—I ca... Saben nedar...

(*Marianne,* París)

LA SEVA MIDA

—Sabeu quina temperatura fa?

—Sí; quatre dobles a l'ombra.

(*Der Goetz von Berlichingen,* Viena)

VISITA MEDICA

—Ja és él que em pensava. Vostè té un queixal corcat.

(*Marianne,* París)

—Copiant del natural, veritat?

(*Ballyhoo,* Nova York)

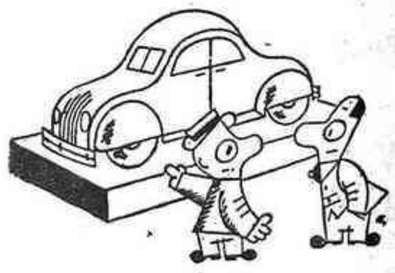

CARROSSERIA AERODINAMICA

—I com pot saber-se si va endavant o endarrera?

—Molt senzill. T'has de fixar en la gorra del xofer.

(*Ric et Rac,* París)

IMPRESOS COSTA
Nou de la Rambla, 45
BARCELONA

(c) Ministerio de Cultura 2006